

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИЗВЕСТИЯ НА ИНСТИТУТА ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН“
Книга XXX

**МОЛИТВИТЕ ЗА ВСЕКИ ДЕН ОТ СЕДМИЦАТА
НА КИРИЛ ТУРОВСКИ В БЪЛГАРСКИ КНИГОХРАНИЛИЩА**

Ивона Карачорова
Институт за български език, БАН

**PRAYERS FOR EVERY DAY OF THE WEEK
OF KIRILL OF TUROV IN BULGARIAN DEPOSITORIES**

Ivona Karachorova
Institute for Bulgarian Language
Bulgarian Academy of Sciences

Резюме. В статията се разглежда цикълът от молитви за всеки ден от седмицата на руския църковен писател от XII век Кирил Туровски. Представят се преписите в български книгохранилища и се публикува текстът на един от тях – НБКМ 996. За пръв път се изследва лексиката – представят се нови и рядко срещани лексеми в молитвените текстове.

Ключови думи: Кирил Туровски, цикъл молитви, преписи, редакции, лексика

Abstract. The article deals with the cycle of prayers for every day of the week written by the Russian Church writer of the 12th century Kirill of Turov. The copies kept in Bulgarian depositories are introduced and the text of one of them (under the signature NBKM 996) is published. Besides, the vocabulary of this cycle is studied for the first time; new and rarely occurring in the prayer texts lexemes are presented.

Keywords: Kirill of Turov, cycle of prayers, copies, redactions, lexica

Кирил Туровски е руски църковен деец, проповедник и книжовник от XII в. Оскъдни сведения за него получаваме от житието му, поместено в Печатния пролог под дата 28 април (Державина/Derzhavina 1990, 320–321).

Предполага се, че това житие е създадено през XIII в., издава го през 1858 г. М. И. Сухомлинов (Сухомлинов/Suhomlinov 1858). Според житието Кирил е роден в град Туров в състоятелно семейство, вероятно през 1130 г. По това време градът е център на Турово-Пинското княжество, което влиза в състава на Киевска Рус. Избрал пътя на духовник, Кирил става послушник в манастир в града, където по-късно е подстриган за монах. От житието научаваме, че в манастира той се усамотява „в затвор на столп“, където се отдава на книжовна работа и молитва. Богословските трудове му донасят известност и по желание на княза и гражданите е поставен за епископ на град Туров. Според Ипатиевската летопис това е станало през 1169 г. През същата година участва в църковен събор, осъдил епископа еретик Феодор Ростовски, известен и като Федорец, който заемал Владимиро-Суздальската катедра и желаел да я отдели от Киевската митрополия. Известна е кореспонденцията на Кирил Туровски с княз Андрей Боголюбский, в която епископът дава разяснения по евангелски и пророчески въпроси. След време оставя митрополитската катедра и се отдава на книжовна дейност, на създаването на „писания божествени“, както пише в житието. Съвременниците му го наричат „руския Златоуст“. Умира през 1182 г. в Туров. Канонизиран е за светец от Руската православна църква, много почитан в Беларус и Украйна. Семинарията в Киев носи неговото име.

Приписват му се около 30 произведения – слова за църковни празници, похвални слова, канони, молитви. От тях доказано Кирилови са: „Притча о душе и теле“, „Повесть о белоризце и о мнишестве“, „Сказание о черноризцем чине“, слова за църковни празници, цикъл молитви и два канона. Най-голяма известност получават тържествените слова, написани за дванадесетте господски празника и за възкресните дни на пасхалния цикъл (Творогов/Tvorogov 1987, 218–219). Творчеството на Кирил Туровски му донася популярност в Русия и в целия православен свят. Неговите слова за дълъг период се включват в състава на сборници, включително и на Тържественика, наред с произведенията на знаменити византийски проповедници и богослови. Сравнителните изследвания доказват, че той добре е познавал съчиненията на големите византийски писатели и умело е използвал литературната традиция на Византия, но не е компилатор. По доброто определение на О. В. Творогов той подражава на съвършените образци, както това изисква литературният етикет на Средновековието, но сам се издига на тяхното ниво, като придава особено значение на литературното съвършенство на своите творби (Творогов/Tvorogov 1987, 220).

Творчеството на Кирил Туровски е признато за едно от най-високите достижения на руската и православната литература на XII в. Научният интерес към него започва от средата на XIX в. Проповедите са добре изследвани (Рогачевская/Rogachevskaja 1999, 10, вж. и библиографията у Творогов/Tvorogov 1987). Все още недостатъчно проучени са молитвените му текстове.

В славянската ръкописна традиция на Туровския епископ се приписва седмичен цикъл молитви – по три за всеки ден след службите: утрия, ча-

совете и вечерня, познат по сравнително голям брой преписи. Още К. Калайдович пише за препис на цикъла от XIV в. в Синодалната сбирка, № 470 (Калайдович/Kalajdovich 1821, X–XII, 3–152). Няколко от молитвите по ръкопис от XVI в. от Новгородската Софийска библиотека, тогавашен № 302, публикува епископ Макарий – утринните за неделя, понеделник и четвъртък (Макарий/Makarij 1856, 246–255) и след часовете и вечернята за четвъртък, трите за петък и утринната за събота (Макарий/Makarij 1857, 310–319) – по Рогачевская/Rogachevskaja 1999, 13. Първото пълно издание на цикъла е осъществено през 1857 г. от редакцията на списание „Православный собеседник“ (Молитвы/Molitvy 1857). То се основава на препис от Соловецката сбирка в Руската национална библиотека в Санкт Петербург, № 802/912, и е снабдено с разночетения по два преписа от същата сбирка и един от тази на Волоколамския манастир. Към обикновено влизащите в цикъла 21 молитви в това издание са добавени и 7 вечерни молитви, които са включени в него по Волоколамския сборник, в изследването под № 109, но не са подписани с името на Кирил. По-късните изследователи смятат, че тези молитви не принадлежат към цикъла (Рогачевская/Rogachevskaja 1999, 15). Уводната статия към изданието и подготовката на текстовете са дело на И. Я. Порфириев (Рогачевская/Rogachevskaja 1999, 14). Издателите не се придържат стриктно към основния текст, а на места са приведени варианти по други преписи, които са преценили като по-верни, разночетенията не се дават последователно. Въпреки тези недостатъци изданието на цикъла в „Православный собеседник“ е послужило като основа за изследвания. През 1880 г. в Киев излиза пълно събрание на съчиненията на Кирил Туровски с превод на руски език, подготвено от Евгений, епископ Мински и Туовски (Творения/Tvorenija 1880). В него съчиненията на Туровския епископ са 30, а молитвите са дадени по старопечатно издание, което съвременните учени не могат да установят (Рогачевская/Rogachevskaja 1999, 15). През същата година А. И. Пономарьов публикува изследване на текста на молитвения цикъл, в което представя три неизвестни преписа от Кирило-Белозерската сбирка (Пономарьов/Ponomarev 1880). Малко по-късно излиза статия на Е. В. Барсов, посветена на най-ранния ръкопис, в който е засвидетелстван Кириловият молитвен цикъл, намиращ се сега в Ярославския музей-заповедник, № 15481 (Барсов/Barsov 1892). Тази публикация е последвана и от други, свързани с този най-ранен препис (Раевски/Raevskij 1902; Сперанский/Speranskij 1925; Еремин/Eremin 1955). Има разминаване в мненията относно датировката му. Авторите на Сводния каталог го датират от втората половина на XIII в. (Сводный каталог/Svodnyj catalog 1984: № 386, 387). Един лист, съдържащ вечерната молитва за петък, е бил откъснат от ръкописа вероятно към средата на XIX в. и се съхранява в ГИМ (Барс. № 347). Той е издаден от И. Феринц (Феринц/Ferintz 1978). М. Н. Сперанский определя този препис на цикъла като „часослов чернецкий, келиен“ (Сперанский/Speranskij 1925, 32). В него са поместени 14 от молитвите – 7 обедни (или след часовете) от неделя до събота и 7 вечерни, след вечернята, от събота до

петък. Предполага се, че в него са се намирали и Кириловите молитви за след утринята тъй като ръкописът в сегашния си вид започва от 32-ра тетрада и като се има предвид начинът на структуриране на преписа – отделно обедните, отделно вечерните, вероятно в загубената начална част са били събрани утринните молитви. Целият цикъл е публикуван от Д. Чижевски в Мюнхен въз основа на изданието в „Православен собеседник“ (Kirill von Turov 1965). Специално посветена на молитвения цикъл на Кирил Туровски е книгата на Ю. Лабинцев (Лабинцев/Labyntsev 1992, вж. и Łabynczew 1995). В последвалите изследвания се привлича материал от нея, но текстовете са по изданието в „Православный собеседник“ (Рождественская/Rozhdestvenskaja 1972; Хриневич/Hryniewicz 1993; Лунде/Lunde 1995).

През 1902 г. М. И. Соколов публикува молитвата във вторник след часовете по сръбски препис от Белградската библиотека (Соколов/Sokolov 1902). С тази публикация се поставя началото на изучаването на разпространението на произведенията на Кирил Туровски в другите славянски страни. Св. Николова посвещава две обобщаващи статии на южнославянската традиция в преписването на творбите на Туровския епископ, което е свидетелство за огромната им популярност в целия славянски свят. В първата авторката разглежда ролята на старобългарските книжовни традиции за изграждането на Кирил Туровски като писател – оригинални ораторски творби (Климент Охридски, Константин Преславски) и преводи на Йоан Златоуст, Григорий Богослов, Тит Востронски, Епифаний Кипърски, Евсевий Александрийски. Втората част на изследването на Св. Николова е посветена на рецепцията на неговите произведения в южнославянските литератури и тяхната роля в книжовните традиции и в литературния процес на православните славяни. Авторката специално подчертава, че най-голямо внимание южнославянските книжовници проявяват към цикъла от молитви за всеки ден. Дълго време в науката са били познати само три южнославянски преписа – два от НБКМ и изданието от Соколов препис от Народната библиотека в Белград. Св. Николова е издирила по описи още около 50 български и главно сръбски преписа от периода XVI–XVII в. Най-ранните са от XVI в.: сръбски акатистник, 1558 г., Митрополия на гр. Арад, Румъния, № 3; псалтир с последования, 1595 г., Народна библиотека в Любляна, сбирка на Копитар, Cod. Sor. 15; акатистник, 1597 г., Библиотека на манастира Крк, № 50 (369); акатистник, XVI в., МСПЦ, № 223; псалтир с последования, XVI в., МСПЦ, № 218; псалтир с последования, XVI в., МСПЦ, сбирка на Манастира Беочин, № 245; акатистник, XVI в., Национална библиотека – Загреб, R 4075; молитвеник, XVI в., НБКМ, № 996. От XVII в. са посочени само сръбски преписи: псалтир с последования, ок. 1615 г., Национална библиотека – Загреб, л. 506б–546б; псалтир с последования, 1615–1617 г., Митрополия на гр. Арад, Румъния, № 24, л. 53б–56б; псалтир с последования, 1633 г., МСПЦ, сбирка на Р. Груич, Рс 59, л. 162–209; псалтир с последования, 1642 г., МСПЦ, сбирка на Р. Груич, Рс 92, л. 324–356; молитвеник, 1643 г., Хилендар № 364, л. 53–78; псалтир с последования, ок.

1644 г., Национална библиотека – Виена, Cod. slav. 83, л. 225б–251; псалтир с последования, 1648 г., Народен музей – Прага, IX G 7 (§ 5), л. 231б–257; псалтир с последования, ок. 1561 г., Народна библиотека – Белград, Рс 46, 259–283б; акадистник, ок. 1644 г., Библиотека на Румънската АН – Букурещ, № 751, л. 60–88б; псалтир с последования, 1647 г., МСПЦ, Рс 2, л. 409–456; сборник, първа половина на XVII в., МСПЦ, сбирка на Р. Груич № 3. Авторката твърди, че в голямата си част те съдържат пълния цикъл от 21 молитви, но това не може да бъде установено по описи. Според Николова текстът на молитвите в южнославянските преписи показва близост до руската ръкописна, а не старопечатна традиция. Установява, че често в литературния конвой на Кириловия цикъл се срещат молитви на Димитър Кантакузин. Един от основните изводи на авторката е, че като цяло творчеството на Кирил Туровски е било известно на южните славяни, но освен молитвите не е получило широко разпространение (Николова/Nikolova 1988).

През 1999 г. в Москва излиза изследването на Е. Б. Рогачевская „Цикл молитв Кирилла Туровского. Тексты и исследования“. Състои се от две части: „Проблемы текстологического исследования“ (14–45) и „Литературные особенности цикла молитв Кирилла Туровского“ (47–85). Представям го подробно, защото смятам, че е първото филологическо проучване на Кириловите седмични молитвослови, което ще стане основа за бъдещи изследвания на текстовете.

Според на авторката в ръкописната и старопечатната традиция седмичните молитви се срещат в три варианта: 1. пълен цикъл, който се състои от 21 молитви (по три за седемте дни); 2. съкратен цикъл, включващ само утринните молитви за седемте дни; 3. отделни молитви от цикъла, преписани в различни сборници.

Първата група е известна засега по 28 преписа и 7 старопечатни издания (Рогачевская/Rogachevskaja 1999, 17–21). Към тази група принадлежи и най-старият известен препис от XIII в., Ярославският, който вече беше представен. Втората група е засвидетелствана в 12 преписа (Рогачевская/Rogachevskaja 1999, 22–23). В първите две групи – пълната и съкратената, преобладават преписите от XVI в., а през XVII в. – старопечатните издания. През XVII–XIX в. отново се появяват преписи в ръкописни сборници, основно в старообрядческа среда. Повечето от книгите, в които се срещат преписи на молитвения цикъл, са богослужебни (псалтир, требник, молитвеник, трефологий).

В източнославянската ръкописна традиция има много автори с името Кирил – още през 1887 г. Е. К. Петухов пише статия „К вопросу о Кириллах-авторах“. Това прави атрибуцията на ненадписани, а и на надписани произведения, много трудна (Петухов/Petuhov 1887).

Още през XVI в. наред с пълния текст се появяват и отделни молитви – известни са 9 преписа (Рогачевская/Rogachevskaja 1999, 38–39). В повечето от тях се изменя насочеността на молитвения текст, което се вижда по техните названия. Това вече не са прошения, четени на определен ден след опреде-

лена служба, а обръщения към конкретни свети застъпници. От XVIII–XIX в. тази традиция се е закрепила в старообрядческа среда – 12 преписа (Рогачевская/Rogachevskaja 1999, 39–40).

Съдържанието на всички молитви се съгласува със седмичния цикъл на църковни поминания: неделя – Възкресение Господне, понеделник – безплътните сили, вторник – Йоан Кръстител, сряда – Богородица, четвъртък – на апостолите и св. Николай Угодник, петък – Св. кръст, събота – на всички светии. Тази съдържателна определеност е позволила с името на руския Златоуст да се надписват произведения, сходни по тема, но непринадлежащи на него (особено често молитви, посветени на св. Йоан Предтеча и св. Николай Чудотворец).

С изчезването на съзнанието за това кой е ползвал тези молитви изчезва и представата за единството на цикъла, на сериозни съкращения се подлага и самият текст на молитвите. Съществуват съществени различия между молитвите в различните ръкописи. Дори има препис, в който прощението е в 1 л. ж.р. ед.ч., срещат се и случаи, в които една молитва се помества няколко пъти в един препис.

Почти във всички преписи на пълния цикъл има обобщаващо оглавление – молитви за цялата седмица: творение/склонение кирилово, Кирила мниха, святаго отца нашего Кирила епископа Туровского, преподобного отца Кирила мниха Туровского. Отделно всяка молитва има свое оглавление, в което се указват времето на нейното прочитане и името на автора, напр. Въ вторник по утрени преподобного Кирила молитва, в суботу по часях молитва преподобнага Кирила. Има и преписи, в които в оглавлението на някои молитви като автор е посочен Кирил Александрийски.

След всяка молитва има богослужебни указания за текстовете, които се полагат след нея – това обикновено са тропари с уточняване на гласа, посочване на броя на повторенията: Господи помилуй, слава и ныне, Отче наш, трисвятое, святой Боже, Пресвятая Троице. В тези указания често се включват поклони (един или три), при които се произнасят завършителни фрази, например: многомилостиве не погуби мене съ безаконными моими но дай ми отпущение грехов; Боже очисти множество грехов моих даже не варит мене смертного суща, о Матери Божия Пресвятая не отрини моя худья молитвы съ водыханием всылаемя, Из глубины сердца моего възвах к тебе господи отпусти съгрешения и помилуй мя милостиве.

Според Е. Б. Рогачевская молитвите са били написани от Кирил Туровски за манастирско братство. В полза на това предположение говори наличието на молебни прошения за часовете в цикъла, а такава служба е имало само в манастирите. Въз основа на изучаването на Кириловите молитвослови и на богослужебните указания към тях авторката изказва предположението, че той е бил не само техен автор, но и съставител на манастирски сборник, в който са били включени. Според нея свидетелство за това е разположението на молитвите – не поред под общо название „молитви за седмицата“ или „молитви

за всеки ден“ на един автор (както по-късно се среща в преписите, започвайки от XVI в.), а в състава на чина за богослужението с други молитви със сходно предназначение. Според нея следи от първоначален „авторски“ сборник на Туровския епископ може да се видят в уставната бележка, поместена след молитвата в събота вечерта, в която става ясно, че той е автор и на указанията към молитвите. Тази бележка е поместена в най-старите преписи. Наличието на „авторски“ сборник на Кирил Туровски е само хипотеза. Безспорно според Е. Б. Рогачевская е само неговото участие в изработването на уставни указания към молитвата.

Според авторката Кирил Туровски е не само проповедник, химнограф и автор на молитви, т.е. съчинител, но и виден църковен деятел на своята епоха. Вероятно той е останал в историята на руската култура не само със своите книжовни трудове. Манастирският устав, въведен в Киево-Печорската лавра от Теодосий, е получил своето творческо развитие на руска почва. Домонголският период е бил период на усвояване на голямото наследство на гръцката църква, но вече се появява човек, който не само създава едни от първите химнографски и молитвословни произведения, но и работи за усъвършенстването на манастирския устав и над неговото приспособяване за нуждите на руското иночество. В този смисъл е не само руски Златоуст, но и „отец на руската църква“.

В първата част на книгата си Е. Б. Рогачевская отделя две редакции на текстовете в цикъла като цяло и посочва преписите, в които те са засвидетелствани. Тя посочва следните характеризиращи отделните редакции особености:

1. В първата редакция след неделната утринна молитва има „молитва за иноците“, която липсва във втората.

2. Пространните уставни бележки след всяка молитва в първата редакция във втората или липсват, или са сведени до обичайното „Господи помилуй“ с определяне на броя на повторенията и бележката „отпуст“.

3. Завършекът на вечерната молитва във вторник в двете редакции е различен – в първата редакция е по-кратък, а във втората – по-пространен.

4. Текстът на утринната молитва за вторник във втората редакция е съкратен в сравнение с този в първата – обръщанията към св. Йоан Богослов в първата са с пространно прошение на самия молец се за самия себе си, краят на молитвата във втората е силно съкратен, като липсва и упоменаването на апостолите сред славословието на божествените дела.

5. Молитвата в четвъртък след вечерня започва с обръщение към Бога, докато във втората пред него стои част за Светия кръст, което е свързано с поминанието за Кръста в петък. Това обаче има своето обяснение – в най-стария препис, Ярославския от XIII в., пред цикъла стои молитва *крестоу* в тъ же вечерь глаголати. Това е прието за начало на молитвата от някой преписвач по веригата.

6. Молитва в петък след утринната – също съкратена.

7. Молитва в петък след вечерня – напълно различни двете редакции (нач. Владыко Господи вседержителю в първата, нач. От ноци к вам оутреннююци във втората).

8. Молитва в събота след часовете – краят е различен в двете редакции, но в случая съкратеният вариант е в първата.

9. Дребни разночетения, свързани със замени и изменение на формите и словоредата също може да са свидетелство за принадлежност към едната редакция.

Според Е. Б. Рогачевская историята на текста на цикъла молитви като цяло върви по две направления: 1. Запазване на цикъла като цяло при най-малка трансформация, 2. Използване на отделни молитви, функциите и текстът на които са били съществено изменени.

Във втората част на книгата си Е. К. Рогачевская анализира литературните особености на цикъла молитви на Кирил Туровски. Изследва особеностите на молитвата като жанр. Авторката си поставя за цел да „разпознае“ Кирил Туровски, да разкрие спецификата на неговия авторски почерк, особеностите, които дават възможност за атрибуция на творбите (Рогачевская/Rogachevskaja 1999, 51).

Кириловите молитви са обединени в цикъл – сбирка от молитви, създадени и подредени в съответствие с реда на православното богослужение за един ден и в същото време за цялата седмица. Така молитвите са свързани помежду си и с богослужебния цикъл на православната църква. Те са едновременно и отделни произведения, и цялостен корпус от текстове. Според Е. К. Рогачевская създаването му е мотивирано от съзнанието на автора, че работи по увъвършенстването на устава.

Молитвите на Кирил Туровски са забележителен образец на просителни молитви. Те са доста дълги в сравнение с обикновените „обиходни“ молитви. Най-пространни са утринните молитви. Те настройват човека за целия ден, общението с Бога трябва да го настави, защити и огради от изкушението и неправедните дела. В тях голямо място заема просителната част.

В молитвите са появяват теми, познати от съчиненията на Кирил Туровски като цяло, като отговорността за собственото изцеление от греха. Появяват се евангелски образи – на разслабения, на блудния син, на хананейката, на кучето (да и азъ насыщуся аки песь...), на прокажения. По този начин на общата основа на Псалтира, Евангелието и богословската традиция се представя осмислянето на греха и пътищата за освобождаване от него. Темата за покаянието е разработена от Кирил не просто чрез изброяване на греховете, а чрез изразяване на чувство за състрадание към грешника и посочване на пътищата за спасение.

В композиционно отношение молитвата се дели на три части – изповед, прошение, славословие. За Кирил Туровски основно е характерно редуване на изповедната и просителната част. По този начин чрез неговите молит-

вослови молещият се спуска в бездната на греха и след това се възнася към небето с молби. В просителната част се изгражда „стълба“ на частите на тялото и душата, на плътското и духовното, които се нуждаят от Божията милост. Чрез възвисяването си по тази стълба човек става угоден на Бога. Блестящо художествено отражение на тази традиционна за християнството теза се открива в разглежданите молитви.

Най-често кулминацията на прошенията е във вечерната молитва. След изминалия ден молещият се проси отпих и крепък сън. Тази тема – за съня и нощния покой, е присъща на Туровския епископ. Друга особеност на Кириловите молитвослови е начинът, по който се изброяват светите застъпници в текстовете. Те не просто се споменават, подредени според йерархията – пратотци, пророци, апостоли, светци, както това става в повечето молитви. В тях има обръщение към всеки отделно, придружено с няколко думи, с които се напомнят качествата на споменатия ходатай: *святый Гаврииле радости ходатаю и спасению благовестниче, скорби пременителю и всякаго зла погубителю; святый Иоанне Богослове напестниче христов, девственныи съсуде душевнаа святаа церкви. Медоточныи языкъ громогласная духовная уста възгремевый намй сына божия възчеловечение, ассииское утверждение ефесьская похвала церковныи светилниче надежда моя и прибяжище.* По този начин авторът изгражда „индивидуален“ портрет на светите застъпници.

Само в един случай авторът изброява някои от апостолите: и вси прочии избраннии апостоли *Андреи Якове Фома. Варфоломею. Симоне Филиппе. Христови угодници лъсти искоренители вере насадители.*

Като цяло Кирил Туровски избягва дългите обръщения и славословия. Като постоянно редува прошения и покаяния, той добре структурира материала и обмислено го организира. Това правило е нарушено само при славословието на Св. Богородица в молитвата след утриня в сряда.

Персонажите и епизодите от старозаветната история като правило обединяват в себе си в крайна сметка три теми: грях, наказание и опрощение, а от Новия завет освен споменатите широко се използва и темата за чудесата на Христос и апостолите.

Традицията на създаването на молитвословен цикъл е възникнала във Византия. Ефрем Сирий създава цикъл вечерни слъзни прошения, в който всяко произведение е отнесено към определен ден на седмицата. Както и молитвите на Кирил Туровски, те имат изключително покаен характер, което ги отличава от общоупотребяваните уставни молитви. Разликата е, че молитвите на византийския писател, макар и обозначени с дните от седмицата, не са свързани със седмичния цикъл на църковните поминания. Както в молитвословите поначало, и тук ясно се различават три части – изповед, прошение, славословие. В покаянието не се назовават конкретни грехове, но може да се набележат няколко мотива, характерни за темата на покаянието – съзнание за собственото недостойнство, стремеж към греха още от младежка възраст. Една от характерните черти на молитвите е използването на словесни фор-

мули и образи, заимствани от библейските текстове, особено от Псалтира. Цитатите, взети от Псалтира, в молитвословите се превръщат в общи места.

В изследването на Е. Б. Рогачевская са публикувани представителни за двете отделени редакции текстове. Първата редакция е представена от препис сборник от XV–XVI в., РНБ, Солов. № 802/912, л. 171–201. 21, а втората – от текста в едно от печатните издания (Молитвы повседневные. Вилно, 1602). Към текстовете са дадени разночетения по преписите, причислени към тази редакция. Авторката привежда молитвите по най-стария известен препис – Ярославския от XIII в. Публикува и снимки на Оксфордския препис – Bodleian Library, Oxford, MS Bold. 945 в псалтир с последования от XVI в., в който според нея най-добре е представен съкратеният цикъл от молитви след утринната.

Настоящата статия има за цел да представи известните преписи на молитвения цикъл за всеки ден от седмицата на Кирил Туровски в български книгохранилища. Тя е замислена като част от изучаването на южнославянските преписи на Кириловите молитвослови. Във вече многократно цитираната книга на Е. Б. Рогачевская се отделя внимание на преписите в България. Авторката публикува и една от молитвите – неделя след утринна, която се среща във всички тях, като ги представя чрез разночетенията. Тази част от книгата е публикувана и като отделна статия (Рогачевская/Rogachevskaja 1996). В статията се разглеждат и лексикалните особености на молитвените текстове.

Преписите на Кириловия цикъл молитви за всеки ден в български книгохранилища са четири, всички се съхраняват в НБКМ: сръбски псалтир с последования от XV в., НБКМ № 7, л. 369а–371а – вечерна за събота, утринна за неделя (молитвите са открити и публикувани от Б. Ангелов – Ангелов/Angelov 1958); сръбски псалтир с последования от XVI–XVII в., НБКМ, № 420, л. 115б–119а – утринна за неделя (молитвата е изпълвана за попълване на нечетливите места в № 7 – Ангелов/Angelov 1958); богородичник от XVI в., НБКМ № 272, л. 106–159 – пълен цикъл от 21 молитви; молитвеник от XVI в., НБКМ № 996, л. 265–308б – шест молитви за утринна, без неделя.

Досега не е изследвана изключително интересната и богата лексика на седмичните молитви на Кирил Туровски за разлика от словата му, които са изучавани в лексикално отношение (Алексеева/Alekseeva 1974; Алексеева/Alekseeva 1976). Направих сравнения с някои речници: Срезн./Srezn., Микл./Mikl., SJS, Дан./Dan. В молитвения цикъл са засвидетелствани нови думи, които не се срещат в тях: дѣвѣрн (да не послѣши мене в дѣвери огненыя), невстагновенно (чювьственныя дѣвери отверзоухъ невстагновенно – вар. воздержанно), примнтатн са (нынѣ примитаюся в щедроты твоях – вар. прибегаю), прѣмѣнителъ (скорби прѣменитель), радостынкъ (не даи же о мнѣ радостнику быти бясу).

В текстовете са засвидетелствани и много редки лексеми, които в речниците са отбелязани с единични употреби. Особено голяма е групата на

имената за лица от м.р., повечето образувани с наставка -икъ: напърсникъ, винаги съчетано с притежателното прилагателно хръстовъ, от думата напърсе – гръдни доспехи, с единствена употреба в превода на библейската книга Изход (8:24), напърсникъ има същото значение (наперстниче христовъ); връховникъ (Петра же верховника апостолом показа), отмѣтннкъ и хоульникъ (мытаря хуаника и отметника), поминателъ и забытникъ (поминателъ злу забытникъ добру), обьщъникъ (плоти нашея овецъникъ), насадителъ (вѣрѣ насадителъ). В тази група са и съществителните гостннннкъ (ты же яко гостинникъ и врачъ прилежи ш мнѣ), похотннкъ (похотникъ грѣхоу), прѣстолннкъ (первый престолниче – за ап. Петър), възлюбленнкъ (възлюбленниче Христовъ), навѣтъннкъ (навятникъ дявол о мнѣ хвалится – в полето ковник), съглаголннкъ (прекраснаго лика Твоихъ ангелъ съглаголника имѣти хотѣ заповѣдалъ ми еси), вндѣць (видци), нскореннтелъ (нскореннтелъ лъсти). В многобройните библейски цитати и отправки се срещат думи, известни само по употребите в конкретния библейски текст и при позоваването на тези места. Такива са кроупица „троха“ (азъ насыщуся аки песь кроупиць – Мат. 15:27), бльвотнна „повърната храна, бльвоч“ (аки песь възвращается на своя блевотины). Друга такава лексема е рождць „плод на рожковото дърво“ (изволихъ паче свинными рожци временныхъ сластей питатися – Лук. 15:16). В изброените речници не са отразени и лексемите свѣтннкъ със значение „светилник“ и начатъкъ със значение „началник“. В молитвите се среща и съчетание милъ са дѣти – старая се да предизвикамъ благоразположението на някого (тебѣ ся мила дѣем).

Глаголът разрѣшнтн има няколко значения, но като „разкъсам“ е засвидетелстван само с един пример в Срезн./Srezn. С това значение глаголът се среща в молитвите: разрѣшивъ ѹзы золь моиѹ. Единична регистрация има в лексикографските справочници и съществителното подвнженнє със значение „движение против“, с което е употребено в молитвите: да потрѣбит от моего сердца всяко подвиженнє от моего плотского помысла. Там се среща и рядката лексема недостоаннє с вариант по преписите недостоннство, която откриваме лексикографски засвидетелствана с една употреба в Новгородския служебник. Лексемата ковъ с вариант по преписите коварство се среща в молитвословите на Туровския епископ – не покрываете мя от всякого кова. Там откриваме и рядката лексема напрасннвъ „избухлив“ – молещият определя себе си като напраснив родом и сверѣпъ естествомъ. Към тази група на редките лексеми се числи и съществителното брдность – тръпчивост, киселина, горчивина (Микл. и Срезн.), употреба в Изборника от 1073 г., Йоан Дамаскин, Йоан Екзарх, Теофилактово то тълковно евангелие – разумяхъ брдность грѣховнаго вкуса.

И още – скверна и сквернавъ (сквернава дѹша), черность „чернота“, моль (яко риза мольемъ изьядена). Думата отпусть е употребена два пъти със значение „опрощаване“, става въпрос за грехове: отпусть грѣховъ. На едно място обаче се казва: отпусть и оставление грѣховъ. Лексемата наимъ е употребена с рядко срещаното значение „награда“: прииму наим от рѹкы Господня. Глаго-

лът трѹждаѹти в молитвите е използван със значение „тревожа, смушавам“: врази мои трѹждаѹт мя. С това значение според лексикографските източници глаголет е регистриран в Остромировото евангелие. В разглеждания цикъл се среща и глаголет загладити със значение „залича (за грехове)“: заглади рукописаниѣ састѣнаго ми грѣха. В Срезн./Srezn. глагол с посоченото значение е отбелязан с две употреби, едната от които е в словата на Кирил Туровски, в съчиненията на който се среща и глаголет заглаждаѹти. С рядко срещано значение е засвидетелствано и съществителното съставъ – отделни части, в случая – части на тялото: трепещѹт ми съставъ и ѹжасается сердце. Според Микл./Mikl. и Срезн./Srezn. в Богословието на Йоан Екзарх срещаме съставъ пльѹти, а в сборника на Салтиков – всего състава телеси моего. Съществителното нравъ е регистрирано двукратно с ново според мен значение – „черта на характера“ или „добродетел“ – нѣсть бо въ мнѣ ни единого характера спасающаго мя; ни единого нрава праведных. Сред редките лексеми в цикъла се причисляват и нзобновати (изобилѹя въ ядежи и в питии), нсполоумертвъ (исполумертва оставиша мя), мѣдѣнница (двою мѣдѣницѹ), ократити са (ократися сѹетнаа моа надежа), острастовати (острастованноѹю ми дѹшѹ), подѣстрѣкати (подѣстрѣкаша мя вся дни жаломъ нечистоты), сваръ (скоръ на сваръ), тѣлапа (вся толпы бѣсовьскыя).

В текстовете на Кириловите молитви има много сложни думи. Някои от тях не открих по посочените речници: доушекормьнъ (дѹшекормная вечеря), зѣлокозньнъ 3 употреби (дѣлъ злокозньных), сыноявленіе (страсти ... претерпелъ еси ... твоим сыноявленіем), тѣлетворьнъ (отнынѣ останися несытих похотей и горкых тлетворных ѹклонись – Срезн./Srezn. тѣлетворьнъин, тѣлетворан), прѣкорѣчьствовати (но яко Авирон прекврѣчствовахъ, вар. ѹчителствовах), крѣпкодоушнѣ (свѣты женъ крѣпкодѹшїе, Микл./Mikl. крѣпкодоушевнъ, крѣпкодоушьнъ – Срезн./Srezn. крѣпкодоушеннъ, крѣпкодоушьнъ), боговѣщаньнъ (боговѣщаннымъ словеси, Микл./Mikl. боговѣщаннѣ, боговѣштатель). Само в Микл./Mikl. е отбелязано сложното съществително зѣлогласованіе – непристойна песен, звуци. В молитвата за вторник след вечерня обаче този композит означава „злословие“, дори тази дума е дадена като вариант в един от преписите. Различно от познатото е и значението на прилагателното благопослоушливъ: тя молю единаго блага и благопослоушлива, вероятно значението е „който чува доброто, благото“. С ново значение е употребено и прилагателното празднолювьнъ. В лексикографските източници значението му е „който почита църковните празници“, а в случая означава „който обича лекия, празния живот“ (все время живота моего празднолюбно пребываніе). Незасвидетелстван е и композитът мѣдоточьнъ – за св. Йоан Богослов се казва, че има медоточныи языкъ. Сложното прилагателно звѣрообразьнъ е отразено само в Срезн., употребено в мъчението на св. Кирик и неговата майка Юлита в сборник от 1414 г. Среща се и в молитвата за четвъртък след утринна: чѹж бых всякого добра звярообразенъ видящим. В молитвите за всеки ден на Туровския епископ са засвидетелствани и други редки композити: благодатель (владыку живодавца и благодателя), благослове-

сынъ (благословесными усты своими), богогласнъ (церковная богогласная труба), богоприятнъ (твоими молитвами богоприятными), богоразумнѣ (умъ возвыси крилома богоразумія), боготканнъ (боготканная одежда), велелѣпнъ (прославися велелѣпно име твоє), всемоуцнъ (укряпи мя Господи всемоуцною десницею), всепагоубнъ (егоже не съхраних всепагубныи азъ), высокомыслнъ (высокомыслена глаголь), высоколѣтажнн (высоколѣтаючи орле), длъготръпѣтн (на мнѣ долготерпѣль еси), доушешлюбъць (душешлюбче и свѣтодавче), жнводавъць (владикѹ живодавца и благодетеля), зълосмраднъ (тина злосмрадна), зълохытръ (от злохитраго врага уловленъ будѹ), любосластнъ (уклонився в дѣбри любосластныя – вар. любосластия), многогдѣннѣ (сърдце отягчих многоядением), самовальстнъ (самовластнъ оумъ), свѣтодавъць (душешлюбче и свѣтодавче).

От всички представени изследвания върху молитвения цикъл на Кирил Туровски само в книгата на Е. Б. Рогачевская се разглеждат проблеми на текстологията. Както вече споменах, тя отделя две редакции по осем диагностични признака. Седем от тях са липсата или наличието на цели текстове или части от текстове, наличието на уставни бележки. Към тези характеризиращи двете редакции разлики се причисляват и „дребни“ разночетения, които обаче не се привеждат. Направих пълна текстологична съпоставка на публикуваните в книгата представителни за двете отделни редакции текстове и установих, че разночетенията са много и съществени. Най-общо те са преди всичко словоредни, синонимни, много добавки и липси в текстовете – отделни думи, изрази, цели пасажи. Анализът на установените разночетения според мен изключва съзнателна и целенасочена редакторска работа, извършена еднократно. Те нямат редакционен характер в общоприетия смисъл на термина. Всички тези „вставки“ и липси на текстове и отделни пасажи по-скоро са натрупани постепенно, направени са по различно време и на различни места. Според мен не трябва да се съпоставят отделните молитви, както е правено досега, а текстовете цялости, разновидностите на цикъла – пълен и съкратен, единичните молитви. Предполагам, че така са били преработвани. Затова като приложение към настоящата статия публикувам преписа от ръкопис НБКМ № 996, който съдържа съкращения цикъл молитви – само тези след утринята, но без неделята, а разночетенията към него са по Оксфордския препис (ОК) от Бодлеанската библиотека (Рогачевская/Rogachevskaja 1999, 201–277), който авторката определя като типичен представител на съкращения цикъл. Прегледът на установените разлики и техният анализ според мен потвърждават изказаното по-горе предположение за характера на различията между преписите в рамките на отделените варианти на съчетаване на седмичните молитвослови. Надявам се, че богатата на важни наблюдения и публикувани текстове книга на Е. Б. Рогачевская, както и настоящата публикация ще станат основа и подтик за по-нататъшни изследвания върху известния в славянската православна ръкописна и печатна традиция молитвен цикъл за дните от седмицата на Кирил Туровски.

Литература

- Алексеева 1974:** Алексеева, Т. А. К лингвотекстологическому изучению произведений Кирилла Туровского. – В: *Памятники русского языка: Вопросы исследования и издания*. Москва: Наука, 1974, 157–170.
- Алексеева 1976:** Алексеева, Т. А. „Слова“ Кирилла Туровского как источник для исторической лексикологии. – В: *Источники по истории русского языка*. Москва: Наука, 1976, 80–90.
- Ангелов 1958:** Ангелов, Б. *Из старата българска, руска и сръбска литература*. Т. 1. София: Издателство на БАН, 1958.
- Барсов 1892:** Барсов, Е. В. Харатейный список XIV в. молитв Кирилла Туровского. – В: *Труды 7-ого Археологического съезда в Ярославле*. Т. 3. Москва, 1892, 46–51.
- Державина 1990:** Державина, О. А. *Древняя Русь в русской литературе XIX века. Пролог. Избранные тексты*. Москва: Институт мировой литературы им. М. Горького, 1990.
- Еремин 1955:** Еремин, И. П. Литературное наследие Кирилла Туровского. – *ТОДРЛ*, 1955, 11, 365–366.
- Калайдович 1821:** Калайдович, К. *Памятники российской словесности XII века, изданные с объяснениями, вариантами и образцами почерков К. Калайдовичем*. Москва, 1821.
- Лабынцев 1992:** Лабынцев, Ю. *Напой росую благодати... Молитвенная поэзия Кирилла Туровского*. Минск: Мастацкая літаратура, 1992.
- Лунде 1995:** Лунде, И. Риторика и проблема жанра в древнерусской литературе. – *Scando-Slavica*, 1995, 41, 131–143.
- Макарий 1856:** Макарий (Булгаков). Св. Кирилл, епископ Туровский как писатель. – *Известия ОРЯС*, 1856, 5, 246–255.
- Макарий 1857:** Макарий (Булгаков). *История русской церкви*. Т. 3. Санкт-Петербург, 1857.
- Молитвы 1857:** Молитвы на всю седмицу св. Кирилла, епископа Туровского. – *Православный собеседник*, 1857, 1–2, 212–260, 273–351 (Подготовка текстов и вступительная статья И. Я. Порфирьева).
- Николова 1988:** Николова, С. Кирил Туровски и южнославянската книжнина. Ст. 2, Кирил Туровски в южнославянската ръкописна традиция. – *Palaeobulgarica*, 1988, 3, 38–51.
- Петухов 1887:** Петухов, Е. К. К вопросу о Кириллах-авторах в древней русской литературе. – *Сб. ОРЯС*, 1887, т. 97, № 83.
- Пономарьев 1880:** Пономарев, А. И. К истории древнерусской церковной письменности и литературы. Вып. 1. Святитель Кирилл Туровский и его молитвы. – *Странник*, 1880, 11, 245–261.
- Раевски 1902:** Раевский, А. С. О часослове библиотеки Ярославского архиерейского дома XIII в. с молитвами Феодосия Печерского, Кирилла Туровского и славяно-католическими. – В: *Труды 11-го Археологического съезда в Киеве*. Т. 2, разд. 3. Москва, 1902, 72–73.
- Рогачевская 1996:** Рогачевская, Е. Б. Цикл молитв Кирилла Туровского в южнославянских рукописях, хранящихся в Болгарии. – *Palaeobulgarica*, 1996, 3, 76–84.
- Рогачевская 1999:** Рогачевская, Е. Б. *Цикл молитв Кирилла Туровского. Тексты и исследования*. Москва: Издательство „Языки русской культуры“, 1999.
- Рождественская 1972:** Рождественская, М. В. О жанре „Слова о Лазаревом воскресении“ – *ТОДРЛ*, 1972, 27, 109–119.

- Сводный каталог 1984:** *Сводный каталог славяно-русских рукописных книг, хранящихся в СССР (XI–XIII вв.)*. Москва: Наука, 1984.
- Соколов 1902:** Соколов, М. И. Некоторые произведения Кирилла Туровского в сербских списках. – *Древности. Труды славянской комиссии Московского археологического общества*, 1902, 3, 222–238.
- Сперанский 1925:** Сперанский, М. Н. Ярославський збірник XIII в. – В: *Науковий збірник за рік 1924. Записки Всеукр. АН. Истор. секція*. Т. 19. Київ, 1925, 29–36.
- Срезн.:** Срезневский, И. И. *Материалы для словаря древнерусского языка*. Т. 1–3. Санкт-Петербург, 1893–1903 (Фототипно. Москва, 1958; Graz, 1971).
- Сухомлинов 1858:** Сухомлинов, М. И. *О сочинениях Кирилла Туровского*. Санкт-Петербург, 1858.
- Творения 1880:** *Творения святого отца нашего Кирилла, епископа Туровского (изд. Евгения, епископа Минского и Туровского)*. Киев, 1880.
- Творогов 1987:** Творогов, О. В. Кирилл Туровский. – В: *Словарь книжников и книжности Древней Руси. XI – первая половина XIV века*. Ленинград: Наука, 217–221.
- Феринц 1978:** Феринц, И. Из гимнографического наследия Кирилла Туровского. – *Материалы и сообщения по славяноведению*, 1978, 13, 165–180.

References

- Alekseeva 1974:** Alekseeva, T. A. K lingvotekstologicheskomu izucheniju proizvedenij Kirilla Turovskogo [About linguo-textological study of the works of Kirill of Turov]. – In: *Pamjatniki russkogo jazyka: Voprosy issledovanija i izdanija* [Monuments of the Russian Language: Research and Publication Issues]. Moscow: Nauka, 1974, 157–170.
- Alekseeva 1976:** Alekseeva, T. A. „Slova“ Kirilla Turovskogo kak istochnik dlja istoricheskoi leksikologii [“Words” of Kirill of Turov as a source for historical lexicology]. – In: *Istochniki po istorii russkogo jazyka* [Sources for the History of the Russian Language]. Moscow: Nauka, 1976, 80–90.
- Angelov 1958:** Angelov, B. *Iz starata balgarska, ruska i srabska literatura* [From the Old Bulgarian, Russian and Serbian Literature]. Vol. 1. Sofia: Izdatelstvo na BAN, 1958.
- Barsov 1892:** Barsov, E. V. Haratejnyj spisok XIV v. molitv Kirilla Turovskogo [Paper copy from XIV century of prayers of Kirill of Turov]. – In: *Trudy 7-go Arheologicheskogo s'ezda v Jaroslavl'* [Proceedings of the 7th Archaeological Congress in Yaroslavl]. Vol. 3. Moscow, 1892, 46–51.
- Derzhavina 1990:** Derzhavina, O. A. *Drevnjaja Rus' v russkoj literature XIX veka. Prolog. Izbrannye teksty* [Ancient Rus' in Russian Literature of the XIV Century. Prologue. Selected texts]. Moscow: Institut mirovoj literatury imeni M. Gor'kogo, 1990.
- Eremin 1955:** Eremin, I. P. Literaturnoe nasledie Kirilla Turovskago [About the literary heritage of Kirill of Turov]. – *TODRL*, 1955, 11, 365–366.
- Ferintz 1978:** Fernitz, I. Iz gimnograficheskogo nasledija Kirilla Turovskogo [From the hymnographical heritage of Kirill of Turov]. – *Materialy i soobshchenija po slavjanovedeniju*, 1978, 13, 165–180.
- Hryniewicz 1993:** Hryniewicz omi Waclaw. *Staroruska teologia pashalina*. Warszawa, 1993.
- Kalajdovich 1821:** Kalajdovich, K. *Pamjatniki rossijskoj slovesnosti XII veka, izdannye s objasnenijami, variantami i obraztsami pocherkov K. Kalajdovichem* [Monuments of the Russian Literature of the XII Century, Published with Explanations, Variants and Samples of Handwriting of K. Kalajdovich]. Moscow, 1821.

- Kirill von Turov 1965:** Kirill von Turov. *Gebete. Nach der Ausgabe in "Pravoslavnyj Sobesednik"*. Ed. Tschizewskij. 1858. München, 1965.
- Łabynczew 1995:** Łabynczew, J., Ł. Szczawinska. *W mieście zwanym Zabłudowem*. Wydanie 1. Orthdruk Białystok, 1995.
- Labyntsev 1992:** Labyntsev, Yu. *Napoj rosoju blagodati... Molitvennaja poezija Kirilla Turovskago* [Praying Poetry of Kirill of Turov]. Minsk: Mastatskaja litaratura, 1992.
- Lunde 1995:** Lunde, I. Ritorika i problema zhanra v drevnerusskoj literature [The rhetoric and the problem of the genre in the Old Russian literature]. – *Scando-Slavica*, 1995, 41, 131–143.
- Makarij 1856:** Makarij (Bulgakov). Sv. Kirill, episkop Turovskij kak pisatel' [St. Kirill, Bishop of Turov as a writer] – *Izvestija ORYAS*, 1856, 5, 246–255.
- Makarij 1857:** Makarij (Bulgakov). *Istorija russkoj tserkvi* [History of the Russian Church]. Vol. 3. Saint Petersburg, 1857.
- Miklosich 1862–1865:** Miklosich, F. *Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum emendatum auctum*. Vindobonae, 1862–1865 (reprint Aalen, 1963).
- Molitvy 1857:** Molitvy na vsju sedmitsu sv. Kirilla, episkopa Turovskogo [Prayers for the whole week of St. Kirill, Bishop of Turov]. – *Pravoslavnyj Sobesednik*, 1857, 1–2, 212–260, 273–351 (Podgotovka tekstov i vstupitel'naja statja I. Y. Porfireva).
- Nikolova 1988:** Nikolova, S. Kiril Turovski i yuzhnoslavyanskata knizhnina. St. 2, Kiril Turovski i yuzhnoslavyanskata knizhnina [Kirill of Turov and the South Slavonic literature. St. 2, Kirill of Turov in the South Slavonic handwritten tradition]. – *Palaeobulgarica*, 1988, 3, 38–51.
- Petuhov 1887:** Petuhov, E. K. K voprosu o Kirillah-avtorah v drevnej russkoj literature [On the question of the authors named Kirill in ancient Russian literature]. – *Sb. ORYAS*, 1887, t. 97, № 83.
- Ponomarev 1880:** Ponomarev, A. И. K istorii drevnerusskoj tserkovnoj pis'mennosti i literatury. Vyp. 1. Svjatitel' Kirill Turovskij i ego molitvy [About the history of Old Russian ecclesiastical writing and literature. Issue 1. St. Kirill of Turov and his prayers]. – *Strannik*, 1880, 11, 245–261.
- Raevskij 1902:** Raevskij, A. S. O chasoslove biblioteki Jaroslavskogo arhierijskogo doma XIII v. s molitvami Feodosija Pecherskogo, Kirilla Turovskogo i slavjano-katolicheskimi [About the primer in the library of the Yaroslavl Hierarchical House of the XIII century. With the litanies of Theodosius of Pechersk, Kirill of Turov and Slavic-Catholic]. – In: *Trudy 11-go Arheologicheskogo s'ezda v Kieve* [Proceedings of the 11th Archaeological Congress in Kiev]. Vol. 2, razd. 3. Moscow, 1902, 72–73.
- Rogachevskaja 1996:** Rogachevskaja, E. B. Tsykl molitv Kirilla Turovskogo v juzhnoslavyanskikh rukopisjah, hranjashchihsja v Bolgarii [The cycle of prayers of Kirill of Turov in the South Slavic manuscripts in Bulgaria]. – *Palaeobulgarica*, 1996, 3, 76–84.
- Rogachevskaja 1999:** Rogachevskaja, E. B. *Tsykl molitv Kirilla Turovskogo. Teksty i issledovanija* [Cycle of Prayers of Kirill of Turov. Texts and Researches]. Moscow: Izd. Jazyki russkoj kul'tury, 1999.
- Rozhdestvenskaja 1972:** Rozhdestvenskaja, M. V. O zhanre "Slova o Lazarevom voskresenii" [On the genre of "Words about Lazarus Resurrection"]. – *TODRL*, 1972, 27, 109–119.
- SJS:** *Slovník jazyka staroslověnského*. Hl. red. J. Kurz. Vol. 1, 1–14; Vol. 2, 15–24; Vol. 3, 25–40. Praha, 1958–1987.
- Sokolov 1902:** Sokolov, M. И. Nekotorye proizvedenija Kirilla Turovskogo v serbskih spiskah [Some works of Kirill of Turov in the Serbian lists]. – *Drevnosti. Trudy slavjanskoj komissii Moskovskogo arheologicheskogo obshchestva*, 1902, 3, 222–238.

- Speranskij 1925:** Speranskij, M. N. Jaroslavskij zbirnik XIII v. [Yaroslavl' collection of the XIII century]. – In: *Naukovyj zbirnik za rik 1924. Zapiski Vseukr. AN. Istor. sektsija*. Vol. 19. Kiev, 1925, 29–36.
- Srezn.**: Sreznevskij, I. I. *Materijaly dlja slovarja drevnerusskogo jazyka* [Materials for the Dictionary of the Old Russian Language]. Vol. 1–3. Saint Petersburg, 1893–1903 (Fototipno. Moscow, 1958, Graz, 1971).
- Suhomlinov 1858:** Suhomlinov M. I. *O sochinenijah Kirilla Turovskogo* [On the Writings of Kirill of Turov]. Saint Petersburg, 1858.
- Svodnyj catalog 1984:** *Svodnyj catalog slavjano-russkih rukopisnyh knig, hranjashchihsvja v SSSR (XI–XIII vv.)* [Consolidated Catalog of Slavic-Russian Manuscript Books, Stored in the USSR (XI–XIII Centuries)]. Moscow: Nauka, 1984.
- Tvorenija 1880:** *Tvorenija svjatago otza nashego Kirilla, episkopa Turovskogo* [The Creations of the Holy Father of Our Kirill, Bishop of Turov] (izd. Evgenija, episkopa Minskogo i Turovskogo). Kiev, 1880.
- Tvorogov 1987:** Tvorogov, O. V. Kirill Turovskij [Kirill of Turov]. – In: *Slovar' knizhnikov i knizhnosti Drevnej Rusi. XI – pervaja polovina XIV veka* [Dictionary of the Writers and the Literature of Ancient Rus' – 11th – the First Half of the 14th Century]. Leningrad: Nauka, 1987, 217–221.

ПРИЛОЖЕНИЕ

Текст на молитвите за всеки ден на Кирил Туровски – съкратен цикъл (молитви след утринна) по преписа в ръкопис НБКМ 996. При предаването на текста се запазва ортографията без надредните знаци. Разночетенията са по Оксфордския препис (ОК) – Bodleian Library, Oxford, MS Bold. 945.

265a

МЛТВЫ СТГО КҮРИЛА | епѣпа турѡвскаго. гл҃а | са по за҃рни. пне а҃гг҃ѡ |
 Къ вл҃ако заст҃пникѡ, | и хранѣтелѣ, живота на|шего. азъ ѡкааннѡи | и нѡгѡрѣшнѡи,
 и мѣ. | припадаѡ и мѣа, и про|ша вѣшеж мѣти. вѣши | бѣжѣ величества стѣи. | прѣтѣ
 чтны прѣст҃ѣа¹ | трѣцѣ, стрѣшно вѣст҃ѣпаѡ ||

< ¹ ОК стѣа >

265б

це¹. и неизрѣнноѡ свѣлости | бѣтвныа славы ѡблѣста|еми. мѣте мѣтиваго² и
 вѣсѣедрого чл҃колюбца бѣ и|збавѣти ма ѡ вѣсѣкѡ злѣ | нахѡдащаго³ на ма⁴.
 Ми|хаїле великѡи⁵ а҃рхѣстрати|же. прѣвѡи поклѡнѣче | стѣѡ⁶ трѣцѣ. пристѣвнѣче | и
 хранѣтелю рѡдоу чл҃комѣ⁷, | вѣслави⁸ чюдеса вѣселеннѣ. | 'И мѣтѣ подѣж⁹ снѡвное¹⁰
 прѣ|быванѣе. прѣвѣти бл҃гѡоу|гѡно и¹¹ неискѡсно ѡ злыхъ¹². | Ѱврѣзи слоуха оушѣю
 моею, | да слышѡ и разѡумѣѡ бѣжѣ | словеса, бл҃га и полѣзнаа¹³. | 'И да прозрѣ
 вѣна|трѣнѡма | ѡчѣма. нѡци¹⁴ и тѣмѣ сѣцѣ ||

< ¹ ОК ѡбѣстоаше ; ² ОК всемѣтиваго ; ³ ОК прихѡдащаго ; ⁴ ОК стѣи и великѡи ;
⁵ ОК липсва ; ⁶ ОК прѣтѣа ; ⁷ ОК христѣаньскомоу ; ⁸ ОК всѣавѡи ; ⁹ ОК подѣи ;
¹⁰ ОК днѣвное ; ¹¹ ОК липсва ; ¹² ОК + помыслѣ и дѣлѣ неприязнѣнѣ и ; ¹³ ОК
 дѣшеполезнаа ; ¹⁴ ОК липсва >

266a

грѣхѡвнѣи ѡдръжѣши мѣ, | въ ней же прѣхѡда въ вѣсѣ | дни живота моего. про|гнѣвѣ
бл҃гаго и безлѡбивѣ, | и длѣготрѣпѣливаго моего | творца¹ и влѣкѣ. емоу же | прѣствѡща
съ стрѣхомь | нбныа силы. невещестъ|вными оусты прѣстѣа² | възсылающе³ пѣнь.
мѣ|те за мѣ по вѣсѣ часы съгрѣ|шѣщаго. да не поѣсть | мѣ мене⁴, ѣрѡсти гнѣ. сѣ|лѡ
бѡ прѣвзъыдѡша везакѡнїа моѣ глѣвѣ моѣ. | и ѣко брѣма тѣжко ѡтѣ|готаша на
мнѣ⁵. ѣще бѡ | помѣнѣ мѣмошѣшее врѣ|ма живота моего, оубѡ ||

< ¹ ОК творца моего ; ² ОК тристоую ; ³ ОК възсылающе пѣснь ; ⁴ ОК мене мечь ; ⁵ ОК
выи мои >

266б

прѣстѣпника себе сътвѣрѣп¹. разоумѣп бѡ са пл | възсѣкого члѣка злѣа и невѣ|внаа,
и ни мала² дѣла бл҃га | боу сътвори³. и бѡп са да не⁴ | како ѡгнь сшѣ⁵ съ нѣсе
и по|жжѣ ма, или прѣиспѡнѣа | безна⁶ пожрѣ ма. съвѣды⁷ | же длѣготрѣпѣнїе, и
пѣчи|нѣ члѣкѡлюбїа бѣжа⁸. ѣ⁹ | не наводї казни на¹⁰ дѣина|го и¹¹ мнїа. нѣ ожидаеть
| моего покаанїа. Сѣи | гаврїиле радости ходатаю. | и спѣсѣнїю¹² бл҃говѣстниче, |
скрѣби прѣмѣнителю и | възсѣкого зла погоубителю¹³. | Бѣди ми помощникъ въ гѡ, |
егда повѣжѣмѣ бѣдѣ ѡ трѣ¹⁴ ||

< ¹ ОК се съвѣдаю ; ² ОК малаа ; ³ ОК съдѣлѣ ; ⁴ ОК егда вм. да не ; ⁵ ОК липсва ;
⁶ ОК пропасть ; ⁷ ОК съвѣхы ; ⁸ ОК не ѡчаю се бе ; ⁹ ОК липсва ; ¹⁰ ОК ни ; ¹¹ ОК
липсва ; ¹² ОК спѣсѣнїа ; ¹³ ОК гоубителю ; ¹⁴ ОК ѡ страсти + присѣти и мене сѣим
ти присѣщенїемъ >

267a

Просѣти ми свѣтѡ сѣи свой | дѣшп¹, помраченѣа² мнѡ|гыми грѣхы. и³ оукрѣпи |
ма добраа творити дѣла⁴. | Въпѣ к тѣвѣ веплѣ великы⁵ | и припѣлѣ мѣла⁶. не презри |
мене раба твоего, имѣкѣ. | Скоро потъщи⁷ да⁸ не пости|гнѣ мене конецъ, даже съ|мрѣ
не прѣдварї⁹, и не възсты|ти¹⁰ окаяннѣа¹¹ дѣшп, и еше злѣ стражѣща¹² въ сквѣр|ны
вбычѣ. и¹³ поимеши | ма неготова ѡ житїа се|го, и безъ ѡвѣта поставиш | ма прѣ
сѣдище¹⁴. еѣа бѣ|дѣ сѣдїти комѡжо по дѣлѡ¹⁵. | Сѣи оурїиле. вижѣ бѣдѣ | моѣ.
и брань вражѣ еѣ¹⁶ ||

< ¹ ОК освѣти ми дѣшоу ; ² ОК омрѣкѣшоу ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК творити добраа дѣла ;
⁵ ОК велїимъ ; ⁶ ОК мола припадаю ; ⁷ ОК пѡщи са ; ⁸ ОК даже ; ⁹ ОК дажѣ не варить
мене смрѣ ; ¹⁰ ОК възхытитъ ; ¹¹ ОК + ми ; ¹² ОК стражѣще ; ¹³ ОК липсва ; ¹⁴ ОК и
поставиши ма безъ ѡвѣта прѣ соудїщемъ ; ¹⁵ ОК въздѡща комѡжо по пѣломъ. но ѣко
имѣа къ бѡгоу дрѣзновенїе. ѡ вѣсѣ молити са, и мнѣ ѡпоустъ прѣгрѣшенїемъ испроси. >

267б

повѣжѣемѣ есмъ прѣно. | На помощь тѣа призываѣ. | Прѣвари¹ въ застѣпленїе мое. |
да очисти са² мои оумъ ѡ съ|на грѣховнаго. дивлѣ | бѡ въ себѣ, како оукрѣдаѣ |
есмъ по вѣсѣ часы³ плѣскы|ми похѡми. и ѡвѣтаѣ | въ вещь⁴ ѣже ненавижѣ, | и⁵
непѣвнаа мысла, ѣко | рѣкама разарѣѣ⁶ бл҃гть | бѣжа⁷, ожидѣща моѣ | покаанїа

269б

привѣгалъ, и на та надѣлѣ са. аще бо и съгрѣши | много пѣ¹ члкъ. нѣ ѿ² тебе не
ѡстѣпи, ни рѣкоѣ | моеѣ къ иномоу боу въздѣ. нѣ к³ тебѣ. и мѣа | ти са ги ѿ
хѣ. та бѣа | и тебѣ покланѣѣ са, въз | трѣци единому боу. ѡцѣоу и сѣоу и стѣмоу
дѣоу. | И⁴ нинѣ и прѣно и в ѣкы вѣкѣ:~ |

вѣо, по заѣра. мѣтва⁵ кѣрила мнѣа⁶. прѣча ѿ, глѣ⁷. | Крѣлю хѣв. покланіе⁸
проповѣдниче. каѣцаго | са не прѣзри мене. нѣ | съвзкоупи съ воинствы | нѣными⁹.
помѣи къ вѣцѣ за ма недѣинаго раба ||

< ¹ ОК вѣѣ ; ² ОК липсва ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК липсва ; ⁵ ОК прѣнаго ; ⁶ ОК липсва ;
⁷ ОК прѣча ѿ, глѣ липсва ; ⁸ ОК покланію ; ⁹ ОК съ нѣными силами вм. съ воинствы
нѣными >

270а

твоего. имѣ. драхла и немошна¹. въз мнѣгыа бѣды възпѣша². и³ оутрѣженнаго⁴
боурными помыслы⁵ оума моего. се бо прѣстоѣ | имѣѣ на посрамленіе⁷ урѣно дѣль
мой. и мнѣгыми обложено⁸ брѣменни | грѣховными⁹. и сълежѣ¹⁰ | въ тимени дѣль
мой, нечаганіе одрѣжи, ѡнѣ възкѣненіа не имѣѣ. кѣа стрѣпы дѣѣ моеѣ, стоуными
| вѣртица¹¹ грѣхми¹² не обазоуѣ¹³; заблѣдѣ праваго | пѣти ведѣцаго ма въз |
жизнь, и оуклонѣ са въз | стѣсѣ безаконіа¹⁴ ѡ възсѣдоу, и оутѣсѣѣ помыслы ||

< ¹ ОК + и ; ² ОК впадѣа ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК оутроужено ; ⁵ ОК + и ; ⁶ ОК его ;
⁷ ОК на вбличеніе мое ; ⁸ ОК + есмь ; ⁹ ОК + и пореваемъ стрѣпыми житеисками ; ¹⁰ ОК
лежю ; ¹¹ ОК вртици ; ¹² ОК грѣховными ; ¹³ ОК липсва ; ¹⁴ ОК безаконныа + и >

270б

оума моего. възврати | са на стѣть, егда оунзе ми | грѣховныи трѣнь. ѡ съвѣсти
своеѣ оспѣаѣ са | и възѣми¹ окаянѣ² бѣ. | Оунынѣемъ скончавѣ³ възса | дни
живота моего. ослѣпѣннѣ имѣѣ сѣнѣи ѡчи, окаяѣ дѣшевѣа⁴ ризѣ, | и възса
плѣ моѣ злобоѣ осквернѣ. и пѣвномоу⁵ | бѣаѣ чювьствныа дѣри ѡврѣзѣ⁶.
невозстагновенно ѡ юности и до нѣѣ, | възса злаа сътвори. и боѣ | посѣченіа, ѣако
неплѣнѣа | смоковницѣ⁷, когда прѣидѣ съмрѣнаа секира, и | прѣдѣ ма въз истѣнѣ
огнѣ ||

< ¹ ОК + члкъ ; ² ОК ѡкаянѣнѣ ; ³ ОК скончѣ ; ⁴ ОК + ми ; ⁵ ОК неподѣвномоу ;
⁶ ОК ѡврѣзохѣ ; ⁷ ОК смоковница >

271а

негасимаго, ѡ¹ негоже нѣ | изимаѣцаго². оувы мнѣ | дѣѣ. разоумѣи и вижѣ |
дѣготрѣпѣнѣ бѣе, ѣако | не хоѣѣ съмрѣти грѣшника³. горе мнѣ что приобрѣтѣ⁴,
въ мимошѣеѣ ми⁴ | вѣрма⁵. ибо бѣ ѡ начала мироу и до нынѣ, ни единого же
грѣшника егоже | не прѣвзвѣдѣ⁶ съгрѣшеніми⁷. азѣ бо есмѣ вѣтѣ⁸ | злы дѣло. ѡнѣ
не имѣѣ | конца грѣховному обычаю, пригвожѣн бо⁹ ѣ оу | мои земнѣ вещь, да

чтѡ | сътвори ѱѡумѣѡ¹⁰. и не вѣѣ. | кзкым¹¹ са приближѡ¹² да | спсена ми бѣдѣ
дша¹³. тѣ||

< ¹ ОК ѡ вж! ; ² ОК изати могоущаго ; ³ ОК грѣшници ; ⁴ ОК липсва ; ⁵ ОК живота
моего ; ⁶ ОК прѣстѣхъ ; ⁷ ОК липсва ; ⁸ ОК + вѣзмъ ; ⁹ ОК липсва ; ¹⁰ ОК липсва ;
¹¹ ОК кз комю ; ¹² ОК приближноу ; ¹³ ОК + но >

2716

кмо к тебѣ стѣи иѡанне | прѣче и прѣче, ѱко ^{тѣ} съвѣ¹¹ бол'ша прѣк². иѡ ты спѡбѣ |
прѣати за врѣ³ прѣстѣго⁴ агньца бѣа, въземлащаго грѣхы | възего мира. Егѡ | мѣи
за оубогаѡ⁵ ми⁶ дша | и смѣреннаѡ⁷. да понѣ | ѡ ннѣ въз єдинь⁸ чѡ понесѡ | ѱрѣ
блгыи, и прѣимѡ на | нѣ⁹ вѣнецъ¹⁰ ѡ рѡкы гнѣ. | Да¹¹ не постигнѣ вѣрь, и¹² заидѣ
слнце. даже¹³ не обѡа¹⁴ | ма ношь страшнаа, и трѣпѣнаа и глѣбокаа тѣма. | И¹⁵
да не останѡ вѣнѣ двереи¹⁶ | стѣо чрѣтога¹⁷, тькы¹⁸ безъ | оуспѣха. и¹⁹ имѣѡ
свѣти|лникъ оугашень, оуныниѣ²⁰ ||

< ¹ ОК вѣмъ ; ² ОК вѣхъ ; ³ ОК + хѣъ ; ⁴ ОК прѣтаго ; ⁵ ОК + и смиренноюу ; ⁶ ОК
мою ; ⁷ ОК липсва ; ⁸ ОК дѣ ; ⁹ ОК наимъ ; ¹⁰ ОК липсва ; ¹¹ ОК даже ; ¹² ОК дажѣ
не ; ¹³ ОК дажѣ ; ¹⁴ ОК вбыметъ ; ¹⁵ ОК липсва ; ¹⁶ ОК липсва ; ¹⁷ ОК чрѣтога стѣо
хѣа ; ¹⁸ ОК + и ; ¹⁹ ОК липсва ; ²⁰ ОК + лѣностѣю >

272a

ѡрини мене ѡ твоего за|стѣплениа. възстави ма¹ | пѣшаго са мнѡгыи грѣ|хы. обнови
дшѡ² покаанѣемъ, еже³ второе крѣщенѣе. ѱко оѡмоу начал'никъ ты єси. крѣщенѣемъ
| омываєши прѣродител'наго грѣха³, и покаанѣемъ | очичаєши дшѣвныа ск|врѣнѡ.
очисти ма грѣ|шнаго⁴. оуста недѣоина⁵ | възпѣ⁶ к тебѣ, и дша скврѣ|на⁷ мѣит
са, и⁸ срѣце нечи|сто из' глѣбины възбѣха⁹. | Простри прѣтѣа¹⁰ твоѡ деснѣ|цѡ, и
истрѣгни ма ѡ врѣ | мой. да не по разлѣчени | ѡ¹¹ дшѡ¹² оудрѣжѡ ма лѡ||

< ¹ ОК оубогагѡ ; ² ОК + мою ; ³ ОК прародителныа грѣхы ; ⁴ ОК грѣшника ; ⁵ ОК
недостоинаа ; ⁶ ОК възпѣѡ ; ⁷ ОК сквернаа ; ⁸ ОК липсва ; ⁹ ОК възбѣшетъ ; ¹⁰ ОК
липсва ; ¹¹ ОК липсва ; ¹² ОК дѣи >

2726

кавѣи доуци¹. да не рекѡ се | днѣ егоже чаемъ². єи гѣ иѡ³ | хѣ⁴ бѣ мои. мѣтѡами
стѣаго иѡанна крѣтѣ твоего. | Не даждѣ мене въз пѡсмѣанѣ | и радѣ⁵ вѣсѡ⁵. да
не похва|лат са о мнѣ глаше⁶. се⁷ | въз рѣцѣ наша⁸ пришѣ єси. | Члѡколюбче црѣю
взсєсилне. | Оугаси прѣщенѣа ѱ. и низ'ложи възносимѡ грѣ|дына ѱ. вѣдѣ бо гѣ
грѣ|хѡвъ мой мнѡжѣство, | ѱко⁹ числа не имѡѡ. нѡ | надѣѡ са на пѣчинѡ твоѣй
щєдрѡ¹⁰. възвращѡ са | ѱко блѣныи снѣ, прѣими | ма¹¹ и¹² сътвори¹³ ѱко єдиногѡ |
ѡ наемникъ твоѣ; мѣа тѡ ||

< ¹ ОК бѣси + , и ; ² ОК чаѣхомъ ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК липсва ; ⁵ ОК вѣсомъ въз
радѡсть ; ⁶ ОК глѡще ѡ мнѣ ; ⁷ ОК липсва ; ⁸ ОК наши ; ⁹ ОК + оубо ; ¹⁰ ОК щєдрѡтѣ
твоѣ ; ¹¹ ОК липсва прѣими ма ; ¹² ОК липсва ; ¹³ ОК + ма >

273а

ѣко хананѣ¹, да и аз² на|сыщѣ сѧ $\bar{w}$ ³ кроупиц,⁴ стѣ⁵ | ти⁶ трапезы гѧ бѧ моего⁶. | Вѣпѣ и аз⁷ ѣко прокаже|нный⁸, аще хоцеши мѠ|жеши ма очистити⁹. | Глѧ ѣкоже¹⁰ раслабленный, | гѣ члѣка не имѧ. ты бо еси | снѣ члчскыи. мене рѧ¹¹ плз|тѣ облож' сѧ, и ѣства | нашего немощь¹¹ понесе. | Иже снѧ вдовица¹² погребеніе | несомѧ възскрѣси. и четве|роднѣвнаго лазара из грѠ|ба въз'гласи¹². и слѣпцем¹³ | Ѡчи словѠ¹⁴ вѣврѣзе. и крѣ|воточивѣа прикоснове|ніе¹⁴ ризь очисти. иже рѧз'|боиника въ єдинѣ чѧ¹⁵ испо||

< ¹ ОК хананѣа ; ² ОК + ако пеез ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК + $\bar{w}$; ⁵ ОК липсва ; ⁶ ОК + $\bar{t}$ $\bar{x}$; ⁷ ОК ти вм. и азъ ; ⁸ ОК + онъ ; ⁹ ОК + не ; ¹⁰ ОК ѣко ; ¹¹ ОК немощь ѣства нашего ; ¹² ОК възскрси ; ¹³ ОК слѣпцю >

273б

вѣдавша¹ прѣааль еси². ты | и ннѣ гѣ бѣ мои прими и³ | мое исповѣданіе, и пода|жѣ⁴ ми любов' си. и въ по|слѣвнїи днѣ блѣоугоднѠ | к тебѣ прїити⁵ спѣби ма⁶ | на⁷ мѣста чиста. ибо въ|падѣ въ развѠинича рѣ|кы⁸, чрѣзѣствныѧ грѣ|хы. иже⁹ сѣвлѣквшѧ мѠ | бѣтвыѧ твоѣѧ заповѣ|ди¹⁰, раны¹¹ наложиша сѣв'нїѧ¹² стоуны¹³ ми дѣль, и и|сполѠумрѣтва¹³ ма Ѡста|виша¹⁴, нечааніемь Ѡдрѣ|жи ма. нѣ ты¹⁵ сѧ гѣ мои | ісѣ хѣ, ѣко самарѣнинъ сы¹⁶. | възем' ма на свои скѠ, и | принесе¹⁷ ма въ гостиницѣ, ||

< ¹ ОК исповѣдавша сѧ въ єдинѣ чѧ¹⁵ ; ² ОК крлю (?) причастника створилъ еси ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК подаи же ; ⁵ ОК нѣ бо въ мнѣ части цѣлый ; ⁶ ОК липсва ; ⁷ ОК ни ; ⁸ ОК + вѣ ; ⁹ ОК + и ; ¹⁰ ОК + ѣко ; ¹¹ ОК + ѣко ; ¹² ОК сѣв'дѣнїе ; ¹³ ОК всего мрѣтва ; ¹⁴ ОК + ма ; ¹⁵ ОК нѣ ты липсва ; ¹⁶ ОК липсва ; ¹⁷ ОК принеси >

274а

въ стѣа¹ цѣрковь. въ неже | дает сѧ дшѣвное и тѣлѣное² | зрѣвїе, бвлѣщїи грѣ|хы. | Ты ѣко госгникъ и врачъ. | Приложи³ и⁴ мнѣ пластырь⁵ | и въздѣни на ма твоѧ млѠ. | Истрѣби възсѧ⁶ нечисты⁷ и | мнѣгы ми грѣ|хы. и | подаждѣ⁸ исцѣленїе дшї | моеи и тѣлоу⁹. да и на мнѣ | ѣвї сѧ твоѣ млѣть¹⁰. прїи|ми млѣщаго сѧ за ны. | Чтнѧго прѣча крѣлѣ твоего | иванна¹¹. и прѣтѣа¹² ти¹³ ма|терь влѣцѣ нашѣ вцѣ. | Спси ма грѣшнаго раба твоего, ммѠ. каѣщаго сѧ Ѡ свої грѣсѣхъ. ты бо еси бѣ | клѣщї сѧ. и на та спенїѧ¹⁴ ||

< ¹ ОК + ти ; ² ОК липсва ; ³ ОК прилѣжи ; ⁴ ОК w ; ⁵ ОК липсва ; ⁶ ОК липсва ; ⁷ ОК нечѣтѣ ; ⁸ ОК подаи же ; ⁹ ОК + моему ; ¹⁰ ОК + и ; ¹¹ ОК крѣлѣ твоего иванна липсва ; ¹² ОК и прѣтѣа липсва ; ¹³ ОК + твою ; ¹⁴ ОК спсїтѣла >

274б

нашего възлагаѣ¹ надежѣ. | Славаще прѣтое има твое, | Ѡца и снѧ и стѣго дхѧ ннѣ | и прѣно и в ѣкы вѣкѠ², ами³ |

въ сѣѣ, къ прѣтѣи бѣци. тогѠ, | W гѣже моѧ влѣцѣ. оуми|лосрѣди сѧ на ма много|грѣшнаго². прѣстѣпи|вшаго самовластны³ оумѠ, снѧ твоего заповѣ|ди³ и бѧ мо-

его. ннѣ въ | мнѣ мѣста чиста, нѣ въсе скръзно⁴. нѣ⁵ не затвори | оуши⁶ бл҃гожтробїа
твоего | ѿ покаанїа моего. ни ѿврати лица твоего ѿ мленї | оуныліа ми⁷ дшѣ. не
прѣзри двїсанїа нечтнѣю ми | оустноу. нѣ прїими възѣи||

< ¹ ОК възложихѣ ; ² ОК съгрѣшившаго + и ; ³ ОК заповѣди снѣ твоего ; ⁴ ОК скверно ;
⁵ ОК и ; ⁶ ОК оушію ; ⁷ ОК моя >

275a

ханїе оубогаго сѣца моего¹. | Се во прѣстоѣ тако оспѣѣнникъ, скръзнноѣ грѣхѣвно²
оръжїи. въсе тѣло | и дшѣ оуязвенно имѣѣ³ | въсѣцѣи мѣцѣ повинен' | сыи. нѣ
простри ми влчїце врачевнѣи твои рѣцѣ, | на нею же поноси⁴ исцѣлїтелѣ⁵ въсего
мира, гѣ нашего ѿ хѣ. ѿ прибѣжище | мое и застѣпнице. не прѣстаи мѣщи са
емоу, о | мнѣ⁶ смѣреннѣи и недѣинѣ. | рабѣ твоємъ, имѣ⁷, тако | злѣ дшѣ моа наплъни
са. | Да тѣ⁸ съкроушеннѣ сѣцемъ, | съ слъзами въпїѣ ти. не | остави мене до конца
по||

< ¹ ОК моего сѣца ; ² ОК + тако свѣдѣтели ; ³ ОК + и ; ⁴ ОК понесѣ ; ⁵ ОК цѣлителя
и врача ; ⁶ ОК ѿ мнѣ молъци са емоу ; ⁷ ОК от смѣреннѣи дотук липсва ; ⁸ ОК
+ оужасяю са трепещоу >

275б

гыбнѣти. имаши во влѣ¹ | тако вышнѣго мѣти². свобо|ди³ ма ѿ работы лѣкава|го.
растрѣгни нѣзы моѣ. | и възврати ѿ плѣненїа врдѣжїа⁴. съкроуши сѣтнѣ⁵. | И⁶ покрьи
ма твой застѣплеиїе. надежѣ въсѣ кѣнїце | земли⁷, чѣта⁸ дво бѣце. аглїкое великое
оудивленїе. | Прѣрѣскаа високаа⁹ проповѣди. аплскаа прѣславїнаа проповѣ¹⁰ и¹¹ пох-
вало¹². | Мнїчское¹³ крѣпкое оутврѣженїе. стльское изрѣное | оукрашенїе¹⁴. мнїхѣ стѣе
| оупованїе. пѣникѣ непо|ведимаа надежда¹⁵. вѣрнѣ | въсѣ тврѣдоѣ ограженїе. ||

< ¹ ОК дръзновенїе ; ² ОК ми ; ³ ОК избеви ; ⁴ ОК + и ; ⁵ ОК и погоуби лѣшенїа
ихѣ ; ⁶ ОК липсва ; ⁷ ОК земле ; ⁸ ОК прѣтаа + гѣ ; ⁹ ОК великаа ; ¹⁰ ОК липсва ;
¹¹ ОК липсва ; ¹² ОК похвала ; ¹³ ОК мнїкомъ ; ¹⁴ ОК црѣмъ правовѣрнымъ и кнѣземъ
небвѣримаа дръжава, црѣвамъ чѣное оукрашенїе ; ¹⁵ ОК крѣпѣпость >

276a

Сѣщїи въ волѣзнехѣ нелегкое¹ и|справленїе². блѣщащи³ | нетроунаа наставниче³. |
Ненавїдимы⁴ любовное смѣренїе. вдѣвицѣ⁵ и сурѣтѣ⁶ питателниче⁵. мѣтрѣ | ти-
хоѣ велїе. двѣцѣ⁶ чисто|та и похваленїе. млѣнцѣ | мѣдрѣ⁷ и наказанїе. пла|важщїи
невлаемое⁷ приста|нище. поуcтѣнникѣмъ⁸ | легкое прѣхоженїе. трѣжажщїи са бл҃гоѣ
покоїище. нищїи не|оскѣное⁹ во|гатѣство. вѣвїдимым'. | покровѣ и прибѣжище, |
печалнѣ прѣнаа оутѣха, | грѣшникѣ кѣ боу прїсвоенїе. хрѣтаннѣ въсѣ тврѣдоѣ¹⁰ ||

< ¹ ОК лѣгкое ; ² ОК исцеленїе ; ³ ОК + в бѣдѣ скороа застоупниче ; ⁴ ОК + мѣть...?
гѣ бѣце ; ⁵ ОК питателница ; ⁶ ОК двѣамъ ; ⁷ ОК небоуруное ; ⁸ ОК поуѣнникѣмъ ; ⁹ ОК
неизготоваемѣе ; ¹⁰ ОК неложнаа >

2766

вграженіе¹. мироу въсе|моу² извѣстное спсеніе. | ѿ прѣтаа³ дво бѣе, ты еси
 ѿна мое оутѣшеніе. не гнѣшаи са мене скврѣннаго. | Надѣѣ бо са⁴ на твоа⁵
 маѣ. | Оугаси въ мнѣ иже⁶ грѣхѣ|вныи пламень. Ороси по|кааніе иссѣхшее мое
 срѣце. | Очисти оумь мои⁷ ѿ грѣхѣ|вны⁸ мыслии⁹. дажь¹⁰ оустѣ | мой тихое глаиіе.
 и очима моима источникъ слз¹¹; | да си¹¹ калъ омыѣ¹² непѣбны | ми дѣль. ты
 бо съвѣси не|чистотѣ и скврѣнѣ ока|аннѣа ми дшѣ. възы|хаѣ¹³ из глѣбины срѣца.
 и | прѣношѣ ти молѣѣ¹⁴ из¹⁵ оу ||

< ¹ ОК хранительница ; ² ОК всемоу мироу ; ³ ОК + гже ; ⁴ ОК + азъ ; ⁵ ОК без на,
 твои ; ⁶ ОК липсва ; ⁷ ОК и оумь мои вчти ; ⁸ ОК неподобныхъ ; ⁹ ОК мыслии ;
¹⁰ ОК даи же ; ¹¹ ОК липсва ; ¹² ОК омыю калъ ; ¹³ ОК + к теѣ ; ¹⁴ ОК и молѣѣ ти
 принош ; ¹⁵ ОК ѿ >

277a

скврѣнны. оумлрѣди са | влѣще, и помлоуи ма. при|зри на мое мленіе¹, и вижь² |
 оубогѣа моеѣ дшѣ. и³ | прѣклони са⁴ къ слзѣ⁴ моимъ⁵, вижь немощь ѣтѣ | моего. и
 бѣди ми ходѣ|таица⁶, къ снѣу си⁷ и бѣу мо|емоу⁸. О мнѣ грѣшнѣ⁹ рабѣ | твоѣ, им¹⁰.
 оукроти¹¹ ѣрѣ | его мтрними си¹² млѣам¹³, | прѣемлѣ во та млѣще са | о дши мои
 окааннѣи¹⁴. | Тебе бе застѣпницѣ пока|за, вѣроѣ призываѣщій | та¹⁵. азъ же¹⁶ въсе-
 гда надѣѣ са на та. оупованіе моѣ, | и привѣжище¹⁷ мое¹⁸. по|крове и оутвѣрѣженіе¹⁹
 мое²⁰, ||

< ¹ ОК липсва ; ² ОК + волѣзнь ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК + гже ; ⁵ ОК + и ; ⁶ ОК ходѣ-
 таице ; ⁷ ОК своему ; ⁸ ОК + и творцю моему ; ⁹ ОК недостойнѣмъ ; ¹⁰ ОК + и ; ¹¹ ОК
 + гже ; ¹² ОК ти ; ¹³ ОК млѣвами ; ¹⁴ ОК ѿ окаанной мои дши ; ¹⁵ ОК молащій ти
 са ; ¹⁶ ОК + гже ; ¹⁷ ОК липсва ; ¹⁸ ОК липсва ; ¹⁹ ОК вграженіе ; ²⁰ ОК липсва >

2776

стѣна несоборимаа. к те|вѣ¹ привѣгаѣ вѣроѣ. дѣ|шевыи и тѣлесныи извѣ | исцѣленіа
 просѣ². ты бо | съвѣси помышленіе и³ про|щеніе мое⁴. и⁵ что прѣ⁵ съвѣ|дащои⁶
 ѣство възгѣла. | Аще⁷ хощеши⁸ можеши ма | вчистити. и прѣе вѣрма | непорѣна
 ма съхранити⁹. | И на добродѣтѣл¹ ма оукрѣ|пити¹⁰. да ѿ сего часа не по|работѣ¹¹
 скврѣннѣ стѣрѣ, | влѣкѣщій¹² ма въ глѣбинѣ очааніа¹³. да свободи¹⁴ | ма вола
 твоѣ¹⁴. славосо|вла прѣѣстоѣ има твоѣ¹⁵. | Прѣтаа бѣе и влѣще¹⁶, моего не|вѣдѣніа¹⁷
 направленіе. ||

< ¹ ОК + же ; ² ОК прошю ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК преже прошеніа моего ; ⁵ ОК да ;
⁶ ОК къ свѣдоущей мое ; ⁷ ОК + гже ; ⁸ ОК възхощеши ; ⁹ ОК съхранити ма ; ¹⁰ ОК
 оукрѣпити ма ; ¹¹ ОК работаю ; ¹² ОК влекоущимъ ; ¹³ ОК нечааніа ; ¹⁴ ОК да свободы
 и волю твоѣ ; ¹⁵ ОК + бѣе ; ¹⁶ ОК еи влѣще ты еси ; ¹⁷ ОК невидѣніа >

278a

Пріими мое възъханіе, и | обегчи моѣ волѣзнь. | Оустави воуѣръ злыѣ напастѣ¹ | приражаѣщи ми са вѣсе|гда моими грѣхы. раѣѣри рѣкописаніа безакн|ніи мой. и брѣма грѣхѣ² | обегчи. и подаѣ³ ми | дшѣвное желаніе⁴ и проше|ніе. и спѣби ма порадо|вати са на земли крѣкы, | вѣ селѣ⁵ правѣны, вѣ жиз|ни⁶ вѣчнѣи, и пиши нескѣ|чаемѣи⁷, и⁸ вѣ неомрѣца|ѣщи⁹ свѣтѣ. ѿ гпѣ¹⁰ и | влѣце¹⁰ моа. припади мѣ|щи | о мнѣ оубо¹¹. вѣси¹¹ | кы¹² моѣ бѣды сѣ. пѣ|вигни са¹³ на помощь моѣ. ||

< ¹ ОК напасти ; ² ОК грѣховное ; ³ ОК подаиже ; ⁴ ОК жадимое спѣніе ; ⁵ ОК и в селѣхъ ; ⁶ ОК жизнь ; ⁷ ОК неизготоваемѣи ; ⁸ ОК липсва ; ⁹ ОК немерцающе^м ; ¹⁰ ОК липсва ; ¹¹ ОК + во ; ¹² ОК какы ; ¹³ ОК пѣщи са + яко вѣла >

278б

да не погыбнѣ за вез|числзныѣ грѣхы моа. | Нѣ възѣ¹ твоѣ избавлѣ¹, | архаггѣкыи гла възываѣ | ти. раѣи са обрадован|наа дѣво² бѣце. земное нѣбо, | вгнънныи прѣ|ле дшѣвнѣ | црѣви. пространнаа пола|то³ црѣ славы⁴. бѣ невзмѣ|стимаго⁵ село. прѣсвѣлаа | сѣта⁶ свѣще. мѣнѣе скѣ|раа на помощь. свѣздо | незаходимаа. чашѣ⁷ на|паѣщи⁸ зрѣвѣ⁹. бане омы|ваѣщи¹⁰ грѣхы. възвѣ|ніе члѣкнмоу рѣдоу. тра|пезо хлѣба животнаго. | Мѣи хѣ бѣ ншго. егѣ мѣи | да избави ма ѿ¹¹ вѣчныѣ ||

< ¹ ОК всегда ; ² ОК + мѣи ; ³ ОК полата ; ⁴ ОК црѣ славы липсва ; ⁵ ОК + стѣе ; ⁶ ОК липсва ; ⁷ ОК чаше ; ⁸ ОК напающе ; ⁹ ОК здрѣвѣ ; ¹⁰ ОК омывающе ; ¹¹ ОК липсва >

279a

мѣкы¹, твоими сѣтими² | мѣтвами. вѣсегда³ и⁴ нѣѣ | и рѣно и в вѣкы⁵, аминь:~ | в чѣ. сѣи апѣ. тогоже, дѣ⁶ | Дшѣ моа сзгрѣшаѣщи по вѣса дѣи, по что не вѣстагнѣ|ши са прѣстѣпаѣще прѣ|данныа ти заповѣди⁷. | кѣа пріимеши мѣтѣ ѿ бѣ⁸, | аще не прѣже конца о|станешѣ сластолюбивѣ⁹ | хотѣнѣа, оудалѣѣщаго | та¹⁰ ѿ пѣти вѣдѣщаго вѣ | жизнь. вѣспрѣни оубо|гаа дѣше ѿ сѣна грѣхѣвна|го. и вѣсплѣчи злыѣ своиѣх | дѣль, имиже прогнѣва | творца своего и влѣкѣ, жи|водавца и влѣглѣ, ожди¹¹||

< ¹ ОК мѣкыи вѣчныа ; ² ОК липсва ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК липсва ; ⁵ ОК + вѣ ; ⁶ ОК NB! цял откѣс ; ⁷ ОК заповѣди преданныа ти ; ⁸ ОК ѿ бѣ мѣтѣ ; ⁹ ОК сластолюбнаго ; ¹⁰ ОК са >

279б

цаго¹ моего покааніа. егѣ | не вѣпріахъ² гоувителны³ | азѣ. нѣѣ⁴ остана са несѣтыѣ | похотѣи, и грѣды⁵ тлитворныѣ⁶ скверзныѣ оуклонѣ⁷. | Припадни⁸ вѣпѣщи сѣим⁹ | апѣмѣ. да мѣат са кѣ | гоу¹⁰, подати ми¹¹ оставленіе | грѣхѣ¹². Сѣи пе-тре избрѣ|нныи¹³ апѣ. тврѣды ка|меню¹⁴ вѣрѣ, недвижимое | основаніе црѣви,

пасты|рю¹⁵ слѡвеснаго стада хвѣ. | Ключарю нѣнаго црѣтвѣа¹⁶, | лѡвче^{мз} глѣбины нера-
зѣмѣ¹⁷. | Та мѣла възсечѣне. да сѡбы|мѣ ма твоа бжтвенна¹⁸ мрѣ|жа, " да извлѣчеши
ма¹⁹ из' | глѣбины погыбѣвныа ||

< ¹ ОК ѡждидающи ; ² ОК съхранихъ ; ³ ОК всепагоубныи ; ⁴ ОК ѡ ннѣ ; ⁵ ОК горкы ;
⁶ ОК тлетворны ; ⁷ ОК оуклони са скверны ; ⁸ ОК припади же ; ⁹ ОК къ бжтвены ;
¹⁰ ОК възпющи хоу ; ¹¹ ОК + ѡпоустъ ; ¹² ОК грѣховъ ; ¹³ ОК бгоизбранныи ; ¹⁴ ОК
камень ; ¹⁵ ОК пастоуше ; ¹⁶ ОК црѣтва нѣнаго ; ¹⁷ ОК лѡвче из глѣбины неразѣма
липсва ; ¹⁸ ОК бжтвенна твоа ; ¹⁹ ОК ма из'влечеши >

280a

Вѣ¹ бо та² приемши³ влѣ⁴, вѣ|зати и раздрѣшати грѣхы. | Радрѣши ма⁵ мѣла
ти са, сва|занна сѣщи⁶ ажѣ желѣзны|ми⁷. покажи твоѣ мѣть, | на мнѣ оубо сѣ
рабѣ твоѣ, | имѣ⁸. оживи смѣреннѣа | моѣ⁹ дшѣ, ѣакоже прѣжѣ¹⁰ | таѣи¹¹ из мрѣтвѣ
въскрѣси¹². възстави ма на теченіе | блго¹³, иже оу¹⁴ красны¹⁵ вратѣ | слѡво¹⁶ хро-
маго зрѣва възста|ви¹⁷. и сѣне¹⁸ свой¹⁹ недѣгыи²⁰ болѣзны²¹ възсѣкыа²² прогони|ши²³,
да сѣнѣи²⁴ ма твоѣ блгѣт'. | Исцѣлѣжщи дшевныа моѣ | болѣзны, и прогониши²⁴
недѣ|гы тѣлесныа²⁵. възса бо мо|жеши прѣѣте силоѣ хвѣѣ. ||

< ¹ ОК вѣмъ ; ² ОК + ѡ вѣа ; ³ ОК прѣим'ша ; ⁴ ОК ѡвласть ; ⁵ ОК липсва ; ⁶ ОК
ма ; ⁷ ОК оузами грѣховнаыи ; ⁸ ОК + и ; ⁹ ОК ми ; ¹⁰ ОК липсва ; ¹¹ ОК таѣифоу ;
¹² ОК възскрси ѡ мрѣтвыи ; ¹³ ОК на теченіе блго възстави ма + ѣакоже ; ¹⁴ ОК въз ;
¹⁵ ОК красны ; ¹⁶ ОК липсва ; ¹⁷ ОК створи ; ¹⁸ ОК сѣнемъ ; ¹⁹ ОК + всакыи ; ²⁰ ОК
недоугы + и ; ²¹ ОК болѣзнь ; ²² ОК липсва ; ²³ ОК прогониши ; ²⁴ ОК прогоняющи ;
²⁵ ОК телесныа ми недоугы >

280б

егоже ради на се¹ оставленъ² | еси. и того възлюбивъ³, послѣдоваа⁴ еси прѣчѣсты⁵ егѡ
ств|пѣ⁶. за има егѡ стѡе ѣзы по|носивъ. сего ради⁶ радѡстѣѣ | неизглѣнноѣ нинѣ
на нѣсѣ. | оу прѣстѡла сѣтыѣ трѣцѣ възселиши. къ неже помѣи | за ма сѡканнаго⁷,
да изѡва|влѣ са ѡ възсѣкого злаа тво|ими мѣтѡвѡми. Сѣтыи апле⁸ | павле, сѣсѣде⁹
избран'ныи¹⁰. | Възлюблениче¹¹ хвѣ¹². проповѣ|ниче сѣтыѣ вѣры. възсѣ азы|кѡ¹³
оучителю. црѣковнаа | трѣбо бгоглѣннаа¹⁴. нѣны | неизрѣненны¹⁵ таинъ сказателю, |
дѡброслѡващїи¹⁶ вѣтїи. възмѣстилице стго дхѣ. въз||

< ¹ ОК вса вм. на се ; ² ОК оставилъ ; ³ ОК възлюбилъ еси ; ⁴ ОК възсѣдѡвѡвалъ ;
⁵ ОК стопамъ прѣчѣтымъ ; ⁶ ОК сего ради липсва ; ⁷ ОК липсва ; ⁸ ОК липсва ;
⁹ ОК липсва ; ¹⁰ ОК липсва ; ¹¹ ОК липсва ; ¹² ОК липсва ; ¹³ ОК азыкъ ; ¹⁴ ОК
бгогласнаа трѣба + высоколѣтааи ѡрле ; ¹⁵ ОК липсва ; ¹⁶ ОК прѣсловѣщи >

281a

схыщенъ¹ бывъ и² до третїаго | нѣсе³. высоколѣтанныи⁴ сѣты⁵ | ѡрле⁶. многы⁷ бѣды
пострѣв⁸ | за има хвѣ, пекыи са възсѣ|ми хрѣтїаны, да быша сѣсѣ|ни были. забываа
рань на | тѣлесѣ, мѡре прѣѡбидѣв', | и землѣ обшѣ, нѣ изѡбавив⁹ | ѡ идѡлскыа
лѣсти. та | мѣла и к тебѣ припадал¹⁰. | Не гнѣшаи са мене скверна|го, ни¹¹ прѣзри¹²
слѣпшаго¹³ | дшѣвнѣма очима¹⁴. бжѣ ми | вожѣ, възвращаѣ ма ѡ | прѡпасти

погыбѣаныа. | Аз' бо ꙗко врема¹⁵ грѣхѡ¹⁶ вѣлгченъ¹⁷. нѣ ты ꙗко прѣвѣлгъ | спсѡвъ оученикъ, избави ма | да не¹⁸ погыбнѣ до кѡнца. ||

< ¹ ОК възсхощенъ ; ² ОК липсва ; ³ ОК нѣси ; ⁴ ОК липсва , + и ; ⁵ ОК липсва , + и ; ⁶ ОК липсва , + и ; ⁷ ОК многыа ; ⁸ ОК пострада ; ⁹ ОК от мѡре дотук – нѣо премѣривый ; ¹⁰ ОК възпїю ; ¹¹ ОК не ; ¹² ОК + мене ; ¹³ ОК вслѣпльша ; ¹⁴ ОК + но ; ¹⁵ ОК вернїе ; ¹⁶ ОК грѣхы ; ¹⁷ ОК + люблю ; ¹⁸ ОК дажь не >

2816

Да¹ не рѣтъ врагъ мои оукрѣпї | са на нь. възстави ма оубогаго², раслабленнѣ спѣшъ и|мѣцаго дшѣ. се³ прино|шѣ ти⁴ ѿ стрѣтнаго⁵ срѣца, не | имѣ бо доверы дѣлъ спсаѣ|щї ма. ни слъзъ ни покаднїа на стажѣ. безъзлѡбїе | и кротости оудалї са. чю|жѣ⁶ въ възѣкого вѣга⁷. свѣ|рообразноидѣщи⁸, ѿ възсѣ | члѣкъ окаяненъ, ѿ вѣсѡвъ | порѣганъ. ꙗко безаконїе | мое⁹ познѣ, и грѣха моего | не покрыхъ. весь¹⁰ помыслы¹¹ | въ глѣбинѣ очаанїа¹² лютѣ¹³ | погрѣжжѣ са, и к тебѣ рѣ|щѣ простираѣ. възсѣ вѡ | можеши прѣстѣ¹⁴, ѿ бѣ дан||

< ¹ ОК и да ; ² ОК + и ; ³ ОК юже ; ⁴ ОК липсва ; ⁵ ОК + ми ; ⁶ ОК ложь ; ⁷ ОК добра ; ⁸ ОК зѣрообразенъ видѣщї + ма ; ⁹ ОК безаконїа моя ; ¹⁰ ОК егоже ; ¹¹ ОК помысла + весь ; ¹² ОК нечаянїа ; ¹³ ОК липсва ; ¹⁴ ОК липсва >

282a

нож ти власїѣ. вѣроѣ про|шѣ, посѣти мене стѣ твоѣѣ | млтїѣ. и¹ оукрѣпи ма тво|рити добра дѣла. ꙗко сыи | хѣвъ аплѣ². стѣи иѡанне бѣо|славве, и³ напрѣстниче хѣвъ | двѣствѣнныи съспѣде, дшѣв|наа стѣа цркви, медоточнїны азгыче, грѡмогласнѣ | дхѡвнаа оуста, възгрѣмѣ|выи на снѣ бжїа възчлѣченїе⁴. | Асїиское оутѣрѣженїе, еѡ|иппїискаа похвало⁵, възсего⁶ | мира⁷ хранитѣлю⁸, црковнїи | свѣтилниче, надеждѣ мо|ѣ, и прибѣжище мое⁹. оу|слыши млтѣѣ моѣ, вѣнми | млненїе се. и не остави мѣне ѿ твоего застѣпленїа¹⁰. ||

< ¹ ОК липсва ; ² ОК аплѣ хѣвъ ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК възчлѣчнїа ; ⁵ ОК похвала ; ⁶ ОК липсва ; ⁷ ОК липсва ; ⁸ ОК липсва ; ⁹ ОК липсва ; ¹⁰ ОК ѿ твоеа помощїи >

2826

ни¹ прогнѣваи са на ма съ|грѣшшаго² много³. ꙗко и|мѣѣ ѣтросѣѣ щедрѡтѣ, подаѣ⁴ | влѣчнее члѣкѡлюбїе. ꙗко не | радѡуѣ са о погыбѣли грѣ|шници. ты же и вѣды прїемла ѿ безакѡнникѣ⁵, до | крѣве стражѣ. за възсѣ вѣз | млѣ⁶. помли и за ма оубогаго раба⁷ твоего⁸, имѣ⁹. | И¹⁰ не помѣни злѡбы безакѡннїа моего¹¹. нѣ ꙗко¹² пѡвѣна¹³ | въ бани възскрѣси¹⁴, и жива | ѡцѡу его прѣдѣ¹⁵. тако¹⁶ и | мене многыми грѣхы оу|мрѣщвѣна¹⁷, твоими стѣ|ми млтѣами, и твоїи посѣ|щенїемъ оживи¹⁸. надѣѣ | во са на та. и приношѣ ти ||

< ¹ ОК не ; ² ОК съгрѣшшаго ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК подаи же ми ; ⁵ ОК безаконнїкъ прїемла ; ⁶ ОК молиши са ; ⁷ ОК липсва ; ⁸ ОК липсва ; ⁹ ОК липсва ; ¹⁰ ОК липсва ; ¹¹ ОК безаконїи мой ; ¹² ОК ꙗкоже ; ¹³ ОК домна (?) ; ¹⁴ ОК въ ди...? с. 244 ; ¹⁵ ОК дарова ; ¹⁶ ОК + стѣ ; ¹⁷ ОК оумерша ; ¹⁸ ОК + и чѣа нѣномѡу ѡцѣ прѣстави >

283a

мѣѣ сѣѣ ѿ оустѣ сквернь¹, | и ѿ срѣца нечиста. и квалѣ|нѣ² прѣкланѣѣ, тѣлеснѣи |
и дшѣвнѣи³. помощник | ми бѣди на съпротивника | моего. да не обдрѣжѣт мѣне
злокъзньныи зъмѣи. да|жѣ⁴ ми рѣкѣ помощи, прѣ|зрѣ грѣхы моѣ. да не ѿврати⁵
моѣ злоба, твоего блго|дѣлїа. ты бо ѣзвами⁶ дре|вле обложенъ, война оу⁷ мо|ри
оутопшаго, по мнwsѣ | часѣ из глѣбинѣ влзноу|мѣ⁸ кораблѣ⁹, дшѣвнаа¹⁰ |
приврѣженїа избави¹¹. и пла|чащи¹² са¹³ оутѣши. и невѣ|рныѣ въ вѣрѣ обрати. и |
мене такоже оскрѣблена¹⁴ ||

< ¹ ОК скверны; ² ОК колѣни; ³ ОК дшѣвнѣи и телѣснѣи; ⁴ ОК и даи же; ⁵ ОК
взз'вратить; ⁶ ОК и оузами; ⁷ ОК въ; ⁸ ОК ? влзнами; ⁹ ОК + жива; ¹⁰ ОК липсва;
¹¹ ОК липсва; ¹² ОК плаваущїи; ¹³ ОК липсва; ¹⁴ ОК блженне >

283б

враг¹¹ оутѣши. и невѣрна² | въ вѣрѣ прѣтвори³, твоим⁴ | посѣщенїемъ⁵ блжене⁶. и |
спїи ма стѣ ѿ възсѣкого дшѣвнаго⁷ разгоренїа, и стрѣтнѣи | ми⁸ помыслъ, иже⁹ по възса
| часы¹⁰ стѣжа ѿ окааннѣи | мои дши¹¹. ѣкоже сосипатра¹² спсе¹³, такоже и мене
изба|ви¹⁴ ѿ похотѣнїа непрїазни|на¹⁵. нѣ¹⁶ ѿ възсѣкого грѣха, | твоими възсѣтми¹⁷
молитвѣ¹⁸. | Стѣи лоуко, бжтвныи еѿ|лїсте, дхѣвныи скорописче, бгпосѣщенный¹⁸
врачу. | Призри на ма твоеѣ млтїѣ¹⁹. | еже²⁰ вѣдыи²¹ таиннѣа моѣ²² | болѣзнь
грѣхѣовнѣа, рав'ноу²³ стѣоу въ срѣци моѣ. дарѣ ||

< ¹ ОК на врагомъ; ² ОК ѿ вѣрїа; ³ ОК + и; ⁴ ОК + и; ⁵ ОК сѣщенїемъ + спси ма;
⁶ ОК липсва; ⁷ ОК дшѣвнаго; ⁸ ОК липсва; ⁹ ОК идѣже; ¹⁰ ОК днїи; ¹¹ ОК +
и; ¹² ОК прокли?; ¹³ ОК липсва; ¹⁴ ОК от такоже дотук липсва; ¹⁵ ОК избави +
и сосипатра спсе; ¹⁶ ОК и мене избави; ¹⁷ ОК липсва; ¹⁸ ОК бгѣмоудрїи; ¹⁹ ОК и
оуслыши млтвѣ мою; ²⁰ ОК и юже; ²¹ ОК вѣси; ²² ОК липсва. ²³ ОК давноу. >

284a

бжтвнѣи оуврачу иѣ. к телѣѣ во привѣгаѣ. одрѣжѣ | дшѣвноѣ немощїѣ, и възсе |
тѣло оуязвлено имѣѣ. но | мѣа ти са¹ стѣ². обажи³ неи|сѣвныа моѣ стрѣпы⁴. |
Можешѣ бо ма исцѣлїти, | и ѿ сего часа зѣрава сътвори|ти, ѿ бѣ данноѣ ти блгтїѣ.
| Ибо⁵ възсмрѣдѣшѣ⁶ и съгниша⁶ | раны моѣ ѿ лица безоумїа | моего. тѣѣ мѣа⁷
взлѣѣ | на ма⁸ покаанїа масло⁹, могѣщее ма очистити ѿ тѣ¹⁰. | Ѣко на та
оупованїе мое¹¹ възлѣожї. Стѣи мрчко¹², гнѣ¹³ | прѣчтїи¹⁴ угане¹⁵. ибо въ всѣ | землѣ
изыде вѣщанїа твоего сладкаго гласованїа¹⁶. оу||

< ¹ ОК мѣа ти са липсва; ² ОК липсва; ³ ОК + стѣ; ⁴ ОК стрѣпы моѣ + ѿ ма-
денства оуязвена вражїами стрѣлами; ⁵ ОК се во; ⁶ ОК дзгниша са; ⁷ ОК са липс-
ва; ⁸ ОК липсва взлѣѣ на ма; ⁹ ОК масломъ; ¹⁰ ОК могѣщее ма ѿ тѣ избавити и
очистити; ¹¹ ОК липсва; ¹² ОК + ѣко; ¹³ ОК + ѣко; ¹⁴ ОК чтнїи; ¹⁵ ОК арганъ;
¹⁶ ОК глѣ >

2846

красивыи црѣсѡвъ стѣми ти | славесы. хвѣ¹ таинь исписателю², и възсѣ чюдѣ его,
| блговѣстниче³ евлїа⁴ хвѣ⁵. | Млїи за ма члѣколюбца бѣ. да | порабощѣ си тѣло,
бжтвнѣ | си⁶ заповѣдѣ. и да свобожѣ⁷ | дшѣ ѿ работы лѣкаваго, | твоими стѣми⁸
млтвами. | Стѣи Матфея⁹, остави¹⁰ мыни|цѣ. и възсѣ събранїе грѣхѡ|вное¹¹ рассыпа-
въ, възпрїал' | еси на нѣсе неижимое¹² бога|ство, и нескончаемое црѣѣ. | Сказавый на
вѡсрѡе прише|вї хвѣ¹³. еѣа съ нѣсѣ ѡвї са¹⁴ | въ мнѡжествѣ аггль съ сла|воѣ нѣноѣ.
врагы страша|а вѣрныа весела. тоѣа и вы ||

< ¹ ОК хвѣ[вы]хъ ; ² ОК писателю ; ³ ОК + работавый ; ⁴ ОК евлїю ; ⁵ ОК хвѣ ;
⁶ ОК его ; ⁷ ОК + си ; ⁸ ОК липсва ; ⁹ ОК матфею ; ¹⁰ ОК вставивый ; ¹¹ ОК грѣховное
събранїе ; ¹² ОК неизготоваемое ; ¹³ ОК хвѣо пришествїе ; ¹⁴ ОК ѡвїт са съ нѣсе >

285a

сѣдете на прѣствлѣ сѣда|ще азыкѡм. оувы мнѣ ка|ко гавлаѣ тоѣа окаянныи, |
възсѣкого зла исплзненъ. | Нѣ бѣди ми нинѣ¹ помощ'ники, и оукрѣпи ма на | тече-
нїе блго. да избавиши | ма ѿ вѣчныѣ горкыа мѣ|кы². И прѡчїи възси блгоиз|браннїи
стїи³ аплы. андреа. | Іакве. Фѡма. Варфѡло|мее, сѡмѡне. Филиппе. | Хвѣи оугодни-
ци, лѣсти иско|ренителѣ, и блгочестїа про|повѣдателя⁴. оуслышите | ма грѣшнаго,
млѣцаго | и надѣѡцаго са на вы⁵. | Оувѡ⁶ нѣсть ми ѿ дѣл⁷ спсе|нїа. аще не
сѡхраните⁸ мене, ||

< ¹ ОК липсва ; ² ОК + спи стїи ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК вѣрѣ насадители в. и
блгочестїа проповѣдателя ; ⁵ ОК на вы надѣѡцаго са ; ⁶ ОК оуже бо ; ⁷ ОК ѿ дѣл
нѣ ми спсе|нїа ; ⁸ ОК покрїеть >

285б

ѿ възсѣкого¹ без'стоѡнаго зѣ|мїа². се бо ѡко лѣвъ рыкаѣ | ходїи, хотя ма жива³
по|глѣтити. нѣ сѡкроушите | емоу лѣкавнѣа глѡвѣ, и | растрѣгните челюсти⁴ его.
| И мене избавите вашими | стѣми⁵ млтвами. да бы | и еще въ сѣ свѣте мой грѣхѡ
| покаа' са, елика⁶ сѣтворї | на оувѡгѣа моѣ дшѣ. | Еи влѣкѡ мои⁷ оумлѣди са
на | ма окаянаго. млвами | стѣи⁸ аплѣ твой. ѿ таинѣ | мой очисти ма. и⁹ дажѣ
ми | блгѣ разоума моего недѡ|инства¹⁰. ты бо еси хѣ снѣ во|жи. дажи млтвѣ
мла|щомоу са, и¹¹ прїимаѣ¹² по||

< ¹ ОК + коварства вражїа лѣстиваго ; ² ОК змїа бестѣднаго ; ³ ОК липсва ;
⁴ ОК челюсти ; ⁵ ОК липсва ; ⁶ ОК липсва ; ⁷ ОК + ѣсе хѣ ; ⁸ ОК липсва ; ⁹ ОК липсва ;
¹⁰ ОК недостоитѣвѣ ; ¹¹ ОК липсва ; ¹² ОК прїемла >

286a

каанїе каѣци¹ са¹. прїи|ми влѣкѡ гїи и мое покаанїе². | И ѿпоусти нечѣстїе сѣца
мо|его, и спїи³ по млти твоєи. | Юко азѣ⁴ рабѣ твой есмѣ⁵, и снѣ | рабы твоєѣ. не

дажѣ⁶ въ | смѣтенїе ногѣ моѣ⁷, ни да | възрѣмлѣ хранѣи мене стѣ⁸ | аггль твои⁹.
нѣ въразуми¹⁰, и отврѣди¹¹, избеви¹², | и очисти, оувлѣжи¹³, и ости | смѣреннѣа
моѣ¹⁴ дшп. | Да не възвращѣ оуничижен¹⁵, | и¹⁵ скръбень, и посрамлен¹⁶. | Нѣ да
полоуча ихже желает | бесконечны¹⁷ твой блгъ. и | не възниди съ мнѣ въ сѣ. | Аз¹⁸
въ вѣдѣ¹⁸ на ма¹⁹ глаща беззаконїа²⁰ моа²¹. того ради млат²² ||

< ¹ ОК липсва ; ² ОК от прїими дотук липсва ; ³ ОК спси ; ⁴ ОК + вѣко и снъ ; ⁵ ОК
липсва ; ⁶ ОК даи же ; ⁷ ОК ноги моа ; ⁸ ОК липсва ; ⁹ ОК липсва ; ¹⁰ ОК + ма
бже ; ¹¹ ОК липсва ; ¹² ОК липсва ; ¹³ ОК липсва ; ¹⁴ ОК ми ; ¹⁵ ОК липсва ; ¹⁶ ОК
посрамень, и скръбень ; ¹⁷ ОК всеконечны ; ¹⁸ ОК свѣдаю ; ¹⁹ ОК липсва ; ²⁰ ОК своа
беззаконїа ; ²¹ ОК липсва ; ²² ОК молю ти са вѣко >

2866

въ срѣа, въздыхаѣ¹ ѿ дшп². | Не встави ма³ гї до конца | погразнѣти⁴ въ тинѣ⁵
грѣхонѣи⁶. нѣ дажѣ⁷ ми рѣкѣ помощи. свѣдыи | немоць моѣ, и прѣзрѣ⁸ |
грѣхы моа. ождидаѣ⁹ моего¹⁰ покаанїа¹¹ како блгъ, и | дльготрѣпѣливъ. на ради |
на земли¹² яви са¹³ и съ члкъ | поживе¹⁴. аплы събравъ и | тѣми призываеши въсѣ
| азыкы въ вѣчнѣа жизнь. | Тѣ мѣтвами гї¹⁵ бѣ мои¹⁶. посли на ма мѣть твоѣ¹⁷.
и | вѣны оукрѣти нестроены¹⁸ | ми помысль. и пѣшпѣ¹⁹ | дшп моѣ встави. и ѿ
въсего¹⁹ злаа избеви ма²⁰. и на||

< ¹ ОК липсва ; ² ОК ѿ дши своа ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК погыбноути ; ⁵ ОК въ тимѣни ;
⁶ ОК дѣлъ мой ; ⁷ ОК даи же ; ⁸ ОК прѣзрѣа ; ⁹ ОК и ѿдаа ; ¹⁰ ОК липсва ; ¹¹ ОК
покаанїе ; ¹² ОК на землю ; ¹³ ОК сше ; ¹⁴ ОК от и дотук – липсва + и ; ¹⁵ ОК хѣ ;
¹⁶ ОК липсва ; ¹⁷ ОК твою мѣть ; ¹⁸ ОК нестроины ; ¹⁹ ОК всакого ; ²⁰ ОК липсва >

287a

стошпаго сѣда свободи. | Яко ты еси вѣ мои, и тебѣ сла|вѣ възсылаемъ¹. щѣоу
и снѣ | и стѣмоу дхѣоу². и ннѣ и рнѣ | и в вѣкы вѣквмь, аминь:~ | въ пѣ. тогоже
курила, ѣ. | Како своегѣ³ ннѣ възплача⁴ | къ боу ѿпаденїе⁵. како | ли явлѣа⁶ лицу
твоемъ⁶ | хѣ, и гї възсѣ⁷. что же ли⁸ | принесѣ ти ихже не трѣбуеши. или что ти |
въздѣ, пльнь⁹ сѣи¹⁰ въса|коѣ нечистоути и беззаконїа. кым ли образо¹¹ | вѣчныа
мжкы избеваа¹¹. | Яко ѿ роженїа моего до ннѣ | въса злаа съдѣа¹². ни понѣ¹³ | въ
единѣ ча¹⁴ истиннаго¹⁵ покаа||

< ¹ ОК възсылаю ; ² ОК съ ѿцемъ съ стѣи стѣи дхѣомъ ; ³ ОК свое паденїе ; ⁴ ОК
разоумно ; ⁵ ОК къ боу ѿпаденїе липсва ; ⁶ ОК + владыко ; ⁷ ОК всѣ гї ; ⁸ ОК липсва ;
⁹ ОК исполненъ ; ¹⁰ ОК есмь ; ¹¹ ОК избеваю са вѣчныа моужкы ; ¹² ОК твори ;
¹³ ОК поне ни ; ¹⁴ ОК днѣ ; ¹⁵ ОК истинна >

2876

нїа показѣ¹. аще ча² каѣ са² | то рѣма беззаконствоуѣ. како песь възвращаѣ са
| на свое³ блвватины⁴. и⁵ въ|са блгаа рѣременнаа въспрїемъ. къ⁶ стрѣтемъ нечѣ|стїа
оуклонѣ са ѿ тебе. | И⁷ поравоти⁸ скврѣнны похотѣ. и приложѣ са нера|зоумны⁹

сквѣтъхъ¹⁰. нѣ бо¹¹ | никтоже¹² прогнѣваѣи | та на земли¹³ ѣкоже азъ. | И нѣсмь
дѣишь възрѣти и | видѣти¹⁴ высотѣ бѣнѣа, | ѿ множества безаконїи мой. аще бо
прострѣ | вѣданныа ми¹⁵ рѣцѣ, | мнѣ оубо въздоуѣ скврѣнїи сѣ. кым ли слово по||

< ¹ ОК стажахъ + но ; ² ОК сѣа (вж.!?); ³ ОК свод ; ⁴ ОК блѣотиныи ; ⁵ ОК липсва ;
⁶ ОК и ante ; ⁷ ОК липсва ; ⁸ ОК + сѣ ; ⁹ ОК неразумнѣмъ ; ¹⁰ ОК скотѣ ; ¹¹ ОК оубо ;
¹² ОК + на земли ; ¹³ ОК на земли липсва ; ¹⁴ ОК вм. и видѣти – на ; ¹⁵ ОК мои >

288a

мла, злѣгивы азыкѣ. | а егоже не имѣа, то како | въздѣ ти вѣкъ мои. ни | слъзъ
ни трѣпѣнїе не имѣ. | Кротости же и оумиленїа | не стажа. чистотѣ же | правѣнѣ ѿ
дѣтства¹ погорувихъ. повѣженъ² бы сѣа|столубїемъ, злѣкзнынѣ | врага³. възпадѣ въ
плѣскы | грѣховныа похоти. погоруби⁴ вбразъ прѣвыа дѣлроты, и весь оумь мой⁵ въ
| земнаа оуклонї. оубы | мнѣ вѣче⁶ мои богатый въ | мѣти⁷, и⁸ блѣгы въ щедротѣ⁹.
отидѣ дѣшеѣ далече | твоего бѣтвнаго дома¹⁰. | И волеѣ¹¹ поработи сѣа похот||

< ¹ ОК младѣнства ; ² ОК бывъ ; ³ ОК + и ; ⁴ ОК + и ; ⁵ ОК свои ; ⁶ ОК гї бже ;
⁷ ОК мѣтїю ; ⁸ ОК липсва ; ⁹ ОК щедротами ; ¹⁰ ОК домѣ ; ¹¹ ОК влѣю >

288б

номуу вѣсоу¹. оставивъ | аггѣе брашно, и вѣсѣ² | закннны³ ѣды лишї сѣа⁴, |
извои паче свинными⁵ | рожцы питати вѣмннны, сластеи⁶, и разумѣхъ | трѣп-
кость⁷ грѣховнаго | вѣкоу сѣа. иво⁸ въ чѣ⁹ тѣкмо насладї, а вѣкы¹⁰ мѣчи. мыслннї
же гладом¹ | лютѣ изнамагаѣ, и доселѣ не възврати сѣа, ѣко | же блѣнныи снѣ. и¹¹
не стажа мытарева¹² възыханї¹³ | ни блѣнницы слъзы, ни | хананїи¹⁴ мѣтвы, ни
снїича¹⁵ смѣренїа, ни крѣвоточивыа вѣры, ни развоинича исповѣданїа¹⁶. нѣ ||

< ¹ ОК + и ; ² ОК весь ; ³ ОК безаконны ; ⁴ ОК исполнїи сѣа ; ⁵ ОК свинїами ; ⁶ ОК
временнѣ сластеи питати сѣа ; ⁷ ОК брїдѣсть ; ⁸ ОК ѣко ; ⁹ ОК ѣко вѣча ; ¹⁰ ОК въ
вѣкыи ; ¹¹ ОК липсва ; ¹² ОК мытоимча ; ¹³ ОК покаанїа + ни слабленаго стенанїа ;
¹⁴ ОК хананѣаныни ; ¹⁵ ОК + добраго ; ¹⁶ ОК покаанїа >

289a

ѣко каинь помысли оутрати дѣшѣ моеѣ¹ оубїиство, забывъ истытаѣщаго² таинаа
сѣа. нѣ аще | азъ оумлѣча, то тѣла моа | възвпїѣ³. таковаго⁴ имѣ | клеветника
дѣвола, не могѣща млѣчати. того рѣ⁵ | не жѣ свѣличаѣщаго ма. | Нѣ ѣко ламѣ
исповѣдаѣ на | сѣа⁶ злаа моа. се бо брѣма | живота моего свѣраѣ⁷ сѣа | скврѣнныа
же дѣла дѣшѣ | моеѣ множаще сѣа⁸. иво | вѣси⁹ прѣже закнна и въ закнне чрѣзъ
ѣство сѣгрѣшиша⁹. оубѣдѣ¹⁰ тѣ дѣла | нечѣстивно¹¹ възпрїемъ¹², нечѣанїе¹³ лютѣ¹⁴
потопленъ бы. ||

< ¹ ОК дѣшѣ моа ; ² ОК испытѣющаго ; ³ ОК выпїютъ ; ⁴ ОК + бо ; ⁵ ОК ма ; ⁶ ОК
ократит сѣа ; ⁷ ОК оумножи сѣа ; ⁸ ОК се бо + и ; ⁹ ОК сѣгрѣшившаа ; ¹⁰ ОК + и ;
¹¹ ОК нечѣстаа ; ¹² ОК възпрїимъ ; ¹³ ОК + весь ; ¹⁴ ОК люто >

И прїа́ мѣщеніе зловѣ, ꙗкоже при нви блѣтворѣ|ще¹ члѣцы². Остави́ бо ꙗко | кввчегъ
доброе безмлъвїе³ | и сѣградихъ ꙗко стлѣпь | великъ мыслыныа⁴ глы. | Клевета-
ми⁵, и⁶ лѣжами, зло|вѣщанными⁷ словесы оутврѣдїи⁸. имиже прогнѣ|вѣ моего творца⁹
и влѣк¹⁰. | Размѣщенъ бывъ оумо¹¹, и | не вѣм са что глѣ. ѿврѣ¹² | стрѣ бжїи, ꙗко
содомлѣ|нини беззаконвѣ. ни вѣ|схотѣ вѣроп извѣжати, | ꙗкоже ѿ похѣнаго запаленїа.
нѣ прѣвѣ¹³ и доселѣ¹⁴ | любострастїемъ одрѣжїи. | И боѣ геенскаго огнѣ, вѣ нѣ||

< ¹ ОК блѣтворѣщеи ; ² ОК народи ; ³ ОК доброе безмолвие, ꙗко кввчегъ доброе испове-
данїе ; ⁴ ОК высокомысленыа ; ⁵ ОК клеветы ; ⁶ ОК иже + съ ; ⁷ ОК благовѣщанными ;
⁸ ОК оутвердихъ словесыи ; ⁹ ОК творца моего ; ¹⁰ ОК липсва ; ¹¹ ОК любодѣиствомъ
и >

290a

же ми ѣ съжженоу быти. | И не остави́ вобычнаго ми¹ грѣ|ха, да бы́ пришель на землѣ
| покаанїа. ꙗже авраамъ | наслѣдова, и дрого бжїи | наречѣ. нѣ прїидѣ² вкааннныи
вѣ мракъ темень не | възрѣжанїа, да³ тѣ⁴ ослѣдїи са. и вѣсѣкыа добр|дѣтели чюжѣ
бы, ни еди|ного же нрава праведныхъ | вѣпрїе⁵. ни исааква по|слушанїа. ни ꙗквваѣ
| блговѣрїа. ни исифа⁶ |
возрѣжанїа. ни мвѣсео|ва кротости⁷. ни финеесо|вы ревности, иже беззаконїе прѣзрѣ.
ни михаиловы⁸ | крѣпости, иже о вѣрѣ не ѣ||

< ¹ ОК липсва ; ² ОК + и ; ³ ОК възпрїехъ ; ⁴ ОК ни исифова ; ⁵ ОК ни ꙗкова
трѣпѣнїа ; ⁶ ОК ни халеевыи >

290b

неможе. ни исоуса навїи|на разоумѣ¹, имиже обѣто|ваннѣа земля наслѣдо|ва. ни
илїины прѣмѣдрѣ² | и³ доблести, ꙗже⁴ сисарѣ⁵ дрѣ|вомъ пригвогди. ни самоиловѣ⁶
бгѣпрїатнаго възнѣошенїа. нѣ прѣвѣ⁷ окаянныи, ꙗко дафанъ⁸ и авиронъ, къ
стлѣтвоч⁹ чрезѣ ѣство | жалаѣ. оукрадѣ¹⁰ бжїа ꙗка ахаръ нечестивыи¹¹, егѣ¹² | каменїемъ
побиша. и | скврѣннень бѣи прѣстоѣ, | ꙗко¹³ аннїи, и амврїи. и не | вѣ днѣ ни часа,
когда зинѣ | земля и жива пожрѣ ма. | Или по писанномуу. одрѣжї¹⁴ | на ма гѣ
вгнь жопель. аще ||

< ¹ ОК разума ; ² ОК премоудрыа ; ³ ОК иже ; ⁴ ОК сисароу ; ⁵ ОК самоилова ; ⁶ ОК
дафанъ ; ⁷ ОК чистительствъ ; ⁸ ОК и украдѣ ; ⁹ ОК нечестивыи ахаръ ; ¹⁰ ОК ꙗкоже >

291a

ли не възпрїимѣ¹ дѣшнѣ² ми | нинѣ³ казнїи⁴, ождаѣшѣ | боу моего покаанїа.
страшно⁵ ми ѣ еж вѣпасти тамо | вѣ рѣцѣ бѣ живаго⁶, ѿ негоже нѣ кто⁷ мощно
изати⁸. | Оувѣ⁹ мнѣ, ѿ мой грѣхвѣ. | Каа ложесна изнесе¹⁰ ма, по | что ли родѣ
са на свѣ сѣ¹¹. до|брѣе ми бы¹² было, аще рожѣ|шоу мї¹³ часа единаго не прѣ|быль
и оумрѣль бы¹⁴. ннѣ же | что¹⁵ сѣтворѣ¹⁶, и¹⁷ что прѣвое | вѣсплача. о мжкѣ ли без
|конечнѣ, или еже ѿ бѣ раз|лѣченїа¹⁸. аще бо вѣсхотѣ | исчитати¹⁹ злѣ²⁰ мой²¹
дѣль²², вѣ|сѣкого члѣка разоумѣѣ са | грѣшнѣиша²³. о мнѣ по||

< ¹ ОК + нѣ ; ² ОК липсва ; ³ ОК наказанїи ; ⁴ ОК страшиѣ оубо ; ⁵ ОК живомѹ бгѹ ; ⁶ ОК липсва ; ⁷ ОК издати могоущаго ; ⁸ ОК вхъ ; ⁹ ОК изнесоша ; ¹⁰ ОК сеи ; ¹¹ ОК липсва ; ¹² ОК аще бы родил са ; ¹³ ОК и чд не пребывлъ, и оумрлъ ; ¹⁴ ОК липсва ; ¹⁵ ОК липсва ; ¹⁶ ОК липсва ; ¹⁷ ОК ѿлоученїе ; ¹⁸ ОК почести ; ¹⁹ ОК злаа ; ²⁰ ОК моа ; ²¹ ОК дѣлаа ; ²² ОК грѣшенее >

2916

стенѣ мѣкы вѣса, и тла | и чрѣвь, ождаѣще¹ моего | тѣлесе². гроза огньнаа³ об|дрѣжи⁴ дшѣ моѣ, ковни|къ⁵ дѣаволь о мнѣ хвалї са. | Да что сътвори не вѣдѣ. се⁶ | къ комуу привѣгнѣ и избе|вленїе⁷ проса, тѣкмо к те|вѣ творче мои. вѣдѣ во | твоє длѣготрѣпѣнїе, и без|злбивоє⁸ члѣколюбїе⁹. кто | исповѣсть еже¹⁰ ѿ вѣка чюдеса твоа, и слышаны сътвори| похвалы мѣти твоєѣ. | ꙗко не радочешї о сѣмрѣти | грѣшничї¹¹, нѣ ѿ обраше|ни живота¹² его веселиши¹³. | Того ради и¹⁴ вбразы¹⁵ испрѣва | нѣ¹⁶ показа. иезекїа¹⁷ ѿ съ||

< ¹ ОК вждаючи ; ² ОК телеси ; ³ ОК огнь и гроза ; ⁴ ОК вѣять + ми ; ⁵ ОК навѣтникъ ; ⁶ ОК и ; ⁷ ОК избе|вленїе ; ⁸ ОК беззлбїе ; ⁹ ОК и члѣколюбїе ; ¹⁰ ОК таже ; ¹¹ ОК грѣшничѣ ; ¹² ОК животъ ; ¹³ ОК + и ; ¹⁴ ОК липсва ; ¹⁵ ОК покаанїа вбразъ ; ¹⁶ ОК на вѣхъ показа ; ¹⁷ ОК езекею >

292a

мрѣти къ животоу вѣз|врѣ|ти. и манасїѣ ѿ азъ избе|ви. и ѿнѣ из' чрѣва кї|това истрѣже. и ниневї|тѣны спсе. и¹ петра² врѣхо|внаго³ аплѣ⁴ постави⁴, не по|носивь емоу ѿмѣтанїа. | И⁵ что более покаанїа, на не|же блѣголи| дхѣ стѣи⁶. и | бо вѣса правда члѣа⁷, ꙗко | платище пѣчины оудоб' | раздираемо, и ни въ чтоже | вѣмѣнѣет са⁸. кто бо | похвалї са прѣ товоѣ право | имѣти срѣце, или мнї са⁹ | чї быти и¹⁰ без'¹¹ грѣха¹². фари|сеи праведень сыи похвалї¹³, | бы| осѣждень¹⁴. аз же ска|аннїи обать мнѣжство¹⁵ ||

< ¹ ОК липсва ; ² ОК + же ; ³ ОК врѣховнїи ; ⁴ ОК показа ; ⁵ ОК липсва ; ⁶ ОК твои ; ⁷ ОК члѣскаа ; ⁸ ОК в'мѣни са ; ⁹ ОК оуповаеть ; ¹⁰ ОК липсва ; ¹¹ ОК липсва ; ¹² ОК ѿ грѣховъ ; ¹³ ОК похвали вса ; ¹⁴ ОК всоужень бы >

2926

злы грѣхввь. что сътворити¹ не вѣдѣ, или въ кѣа | пропасть себе взринѣ. не и|мѣ бо силы слѣзѣ², ни слѣка|го покаанїа. егоже ради | дѣа³ ости⁴, и прѣрка показа. | Мытатарѣ справда, блѣнїцѣ | очисти, и блѣнаго сѣа потѣ|щав са срѣте⁵, и вѣтвныа | трапезы⁶ причастника сътвори. того ради и азъ бїѣ въ | прѣси своа⁷, и вѣпѣ из глѣ|бинѣ срѣца. вѣко ги |в хѣ. | Легевнѣ бѣсовскїи древле | оумолив⁸ та, да не въ вѣзѣнѣ | послешї его. и полоучивь | мѣти твоѣ⁹, въ стадо свин'|ное оустрѣми са. аз¹⁰ же мѣа | та снѣ бїи. да не послешї ||

< ¹ ОК створю ; ² ОК и слезныа ; ³ ОК + прѣрка ; ⁴ ОК стїи ; ⁵ ОК срѣте + и (?) ; ⁶ ОК + и ; ⁷ ОК от азъ дотук липсва ; ⁸ ОК оумоли ; ⁹ ОК твою мѣть ; ¹⁰ ОК тѣмъ и >

293а

мене въ дѣлѣ¹ вгнѣнѣ², | за мнѡжество грѣхѡ³ мой. | Понеже⁴ и⁵ недѡдина⁶ себе
сътвори⁷ нѣнаго ти⁸ црѣтѣа. нѣ ед|нѣ обитѣль⁹ оца твоего по|дажь¹⁰ ми мла¹¹.
ибо непра|вѣны ради на земли¹² съшель | еси, какоже рече не|зжныи | бѣ. не прѣд^х
призвати пра|вѣники¹³, нѣ грѣшники¹⁴ на | покааніе. како¹⁵ не трѣбуѣ^т | зрѣвїи
врача, нѣ влации. | Прїими и¹⁶ мене¹⁷ кащцаго са, | ѿ сътворены^х и¹⁸ непѣвны^х
дѣлѣ. не прѣзри мене въ скврѣнѣ^х припѣтїи, и въ грѣхонѣ^х¹⁹ | ѡдолїи. въ мыслѣныа
раз|бвѣники въпѣша, и въсѣ|кыа добродѣлѣли²⁰ сѣлачѣ ||

< ¹ ОК дѣбри ; ² ОК вгнѣныа ; ³ ОК золь ; ⁴ ОК липсва ; ⁵ ОК липсва ; ⁶ ОК + бо ;
⁷ ОК створи себе ; ⁸ ОК твоего ; ⁹ ОК ѿ обителєи домоу ; ¹⁰ ОК подаи же ; ¹¹ ОК липсва ;
¹² ОК земли ; ¹³ ОК праведны ; ¹⁴ ОК грѣшны ; ¹⁵ ОК ибо ; ¹⁶ ОК липсва ; ¹⁷ ОК ма ;
¹⁸ ОК липсва ; ¹⁹ ОК грѣхонѣи ; ²⁰ ОК ѿ ны >

293б

бы¹. стрѣ² же³ лютѣ оу|з|влєнна, и неисцѣлєно болѣ|ща дшѣ вредны похотѣнїе. | И
преминєна іерѣ^х оума моего. | Нѣ ты самъ ісѣ спїное имє. без|началнаго щца, безлѣвны
| снѣ, и стго дхѣ, единарѡ|наа оупостаси⁴, трїстѣ^х | трѣцѣ⁵. единє бесзмрѣнєи |
члѣколюбчє, на ради⁶ ѡчѣскы | нѣдрѣ проше. раны же и ра|спатїе трѣпѣти изволи⁷. |
И прѣчтє⁸ ти⁹ тѣло, на крѣтѣ повѣшено нечѣно, прѣзрѣвъ | мнѡгыми щєдрѡтєами, |
и члѣколюбїем повѣжен¹ | бывѣ. нѣ ни мрѣтвь изволи¹⁰ | быти ѡрєчє са. да такєвы¹¹
| сьмотрєнїе оуловиль еси ||

< ¹ ОК липсва ; ² ОК стрѣстѣми ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК оупость ; ⁵ ОК трїличное бжтво +
имже всєчєскає сѣврѣшена быша. видимає же и невидимає, прѣтѣи црю. ; ⁶ ОК грѣшны ;
⁷ ОК изволилъ еси ; ⁸ ОК непорочное ; ⁹ ОК твое ; ¹⁰ ОК липсва ; ¹¹ ОК такєвы >

294а

мжчѣтѣ дѣвола. разорив¹ дрѣжавѣ имащаго | сьмрѣти, и въсє воїнство |
дѣмѡнское, навлєнїе крѣта | твоего повѣдиль еси. и въ | прѣиспѡнїа вшѣ, адово |
црѣтво разрѣшив². и сѣзач|ныа мрѣтвѣца по прѣрѣчѣствѣ^х | разрѣшѣ³, и ѡ сѣтованїа |
тлѣннаго на велїе прѣвѣ. | Плѣннаго⁴ грѣхѡ, въ⁵ прѣвое | блженство възвратив⁶. |
Единѣ бо⁷ еси праведен⁸, и прѣ|чѣтѣи⁹, за грѣшники пострѣ|вѣи¹⁰. аз же скврѣнненѣ
дшѣ | и тѣлѣ. нѣ очисти ма из¹ рє|берѣ истєкшєѣ ти¹¹ крѣвїѣ. | Пригвозди же стрѣсѣ
твоем¹ | плѣтѣ моѣ. и животворѣщїи ||

< ¹ ОК разорилъ еси ; ² ОК разрѣшилъ сии ; ³ ОК от сѣзачныа дотук липсва ; ⁴ ОК и
плѣннаа ; ⁵ ОК на ; ⁶ ОК възвратилъ еси ; ⁷ ОК + ты ; ⁸ ОК чтѣ ; ⁹ ОК непороченъ ;
¹⁰ ОК пострадавѣ ; ¹¹ ОК + стѡю >

294б

твое¹ оумрѣщєнїе², оумрѣ|тѣвы оуды тѣлєсє моего на зло | пѡвисѣща са³. възыци
| мене заблѣжьшаго, како⁴ | погыбшаго овчатѣ⁵. и ѡба възкупѣ кѣ щцѣ принєси,
и аглѣкыа чины на радѣ | призови. въсѣ бо можєши | елика хощєши твориши. |
Икоже бо⁶ величєство твое, тако и мѣтѣ твѡє вєсчислѣна | єсть. вѣсѣи⁷ ми оумѣ

Омра|ченныи⁸ мно҃гоѡ злобоѡ, да | не до конца обымѣ мене⁹ тѣ|мныи князь.
жаданіѣ¹⁰ | плѣскыи, къ своему хотѣ|нію работати принѣди¹¹ ма. | Да не малыа
ради сладости | вѣка сего, ѿ ст҃го твоего чрѣ||

< ¹ ОК липсва ; ² ОК + твоимъ ; ³ ОК ма ; ⁴ ОК ѣкоже ; ⁵ ОК ввчати ; ⁶ ОК +
велико ; ⁷ ОК осіа ; ⁸ ОК оумрѣвеньъ ; ⁹ ОК ма ; ¹⁰ ОК жаланіемъ ; ¹¹ ОК поудить >

295а

тога изгнанъ бѣдѣ¹. нѣ о|бычноѡ ти мѣтїѡ, на мое² | смѣренїе³ и⁴ мленїе призри. |
И прїими мѣтвѣ раба твоего | имѣ⁵. и⁶ не оспѣди мене съ беззаконїи⁷ моими, ниже⁸
| по грѣхѡ⁹ мой въздажь¹⁰ ми. | Ѣко беззаконїа моа азъ знаѣ. и нѣ каѣ са о
грѣсѣхѣ | мой. ты бо¹¹ съвѣси немощї | ѣства моего, жижителю | мой. дажь¹² ми крѣпѣ
и силѣ. постави нѡстѣ¹³ мои на | камени исповѣданїа¹⁴ и¹⁵ покаянїа. очисти дшѣ
моѡ | ѿ вѣсѣкоѡ¹⁶ скверны. ѡже|ни нечистоѡ помыслы, ѿ | ст҃рнаго ми с҃ца. дароуи
| оустѡ¹⁷ мой тихо гланїе, и¹⁷ ||

< ¹ ОК + и связанъ по рѣцѣ и по ногѣ, негасимомѣ ѡгню прѣданъ боудоу ; ² ОК
липсва ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК липсва ; ⁵ ОК липсва ; ⁶ ОК липсва ; ⁷ ОК беззаконїи ;
⁸ ОК ни ; ⁹ ОК + же ; ¹⁰ ОК въздаси ; ¹¹ ОК же ; ¹² ОК даи же ; ¹³ ОК ноги ; ¹⁴ ОК
липсва ; ¹⁵ ОК липсва ; ¹⁶ ОК липсва ; ¹⁷ ОК липсва >

295б

очима моима иствчникъ | слзъ¹. злобныи² трѣнь ѿ | моего оума искорени. слѡхѡ³
же оушїю моею злѣ⁴ да | оугасї⁵, вѣтвными ти⁶ за|поѣѣми. и наоучи⁷ рѣцѣ | мои к
тебѣ простирати. | И възсего ма оучини ѣко сво|его оугѣника, да и на мнѣ | оудїи
са твѡа мѣтѣ⁸. и вѣ|си оувѣдѣ члѣкѡлюбїе твое, | ѣко помѡлоа⁹ мене¹⁰ грѣшнї|ка.
въсесилне, възлѡбїе¹¹, | длѣготрѣпѣлїе с҃пе. дѣла¹² рѣкоу твоею не прѣзри, | своего
сѣжанїа не остави. | Не¹³ рѣци ми¹⁴ гї не вѣдѣ тебе. | И¹⁵ не ѡврати са гї¹⁶ съ¹⁷
гнѣвѡ¹⁸ | ѿ раба¹⁹ твоего²⁰. ни²¹ послї ме||

< ¹ ОК + весь ; ² ОК + весь ; ³ ОК слѡхѡ ; ⁴ ОК липсва ; ⁵ ОК да огласит са ; ⁶ ОК
липсва ; ⁷ ОК + ма ; ⁸ ОК мѣтѣ твѡа ; ⁹ ОК мѣтѣ с҃пи ; ¹⁰ ОК ма ; ¹¹ ОК незлѡбїе ;
¹² ОК дѣло ; ¹³ ОК ни ; ¹⁴ ОК липсва ; ¹⁵ ОК ни гї ; ¹⁶ ОК липсва ; ¹⁷ ОК липсва ;
¹⁸ ОК + твоимъ ; ¹⁹ ОК мене ; ²⁰ ОК липсва ; ²¹ ОК не >

296а

не въ ѡгнь, е҃гоже трепещѣ | дшѣ моа. еи вѣко¹ гї не за|бѣди трѡуда² твоего. к
тебѣ бѡ прибѣгѡ, и очї мои³ | к тебѣ възведѡ, и рѣцѣ прѡ|стѣ⁴, и колѣнѣ⁵
прѣкланѣ|ѡ, и⁶ азѣко⁶ мѣлѣ глѣ. по|мѡуи ма бѣ по величїи | мѣти твоеи, и по
многѣ | щедрѡтѣ твоеї⁷ оцѣсти беззаконїа моа. ѣко не мрѣ|вїи възсхвалѣ та гї⁸,
ни⁹ възси¹⁰ | нисходѣщи въ адѣ¹¹ исповѣ|дѣ¹² ти са. нѣ мѣ грѣшнїи¹² | блѣим та
и мѣ¹³ ти са, прѡсаще твоѣѡ мѣти. ты сѣ рѣ | гї бѣ мои, просїте¹³ и¹⁴ прїимѣте. и
пакы¹⁵, грядѣщаго къ | мнѣ не иженѣ вѣнь. ты бо ||

< ¹ ОК + мои ; ² ОК + раба ; ³ ОК дшѣ моа ; ⁴ ОК прострохъ ; ⁵ ОК колѣни ; ⁶ ОК
липсва ; ⁷ ОК от и дотук липсва ; ⁸ ОК липсва ; ⁹ ОК липсва ; ¹⁰ ОК липсва ; ¹¹ ОК
адѣ ; ¹² ОК соудїи недостѡини ; ¹³ ОК просїи ; ¹⁴ ОК ѣко ; ¹⁵ ОК ѣко >

2966

ни единомуу члѣку погыбнѣти велиши¹. нѣ въсѣ спѣти | са глѣбиноу твою сѣдобь. | Ты во еси бѣ² мои прѣстѣи, и | азъ рабъ твои грѣшныи, имѣ. | Млѣ³ тѣ⁴ ограда ма силоу крѣта | твоего чѣнаго⁵, и спѣи ма ѿ | въсѣкого зла. млѣтвами прѣчѣтыа⁶ влѣцѣ нашѣ⁷ (нашѣ) | бѣцѣ и прѣно дѣвѣи мѣри⁸. и прѣчѣтыхъ⁹ стѣрѣи твоихъ¹⁰ иже на | ради въ¹¹ днѣшнѣи¹² днѣ¹³ прѣтрѣпѣль еси. ѿчимъ блѣгоуленѣемъ, и твои снѣвнымъ¹⁴ | члѣквалюбѣемъ, и стѣго дѣхъ | сѣмотренѣемъ. ꙗко та хвалѣ¹⁵ въса силы нѣныѣ, въ трѣици единого бѣ. и мы зѣнѣи | млѣи просѣи, и грѣхѣ¹⁵ ѿпоу||

< ¹ ОК волиши ; ² ОК бѣ ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК липсва ; ⁵ ОК липсва ; ⁶ ОК прѣтыа ; ⁷ ОК нашѣа ; ⁸ ОК от и дотук липсва ; ⁹ ОК стѣ + ти ; ¹⁰ ОК липсва ; ¹¹ ОК липсва ; ¹² ОК липсва ; ¹³ ОК липсва ; ¹⁴ ОК снѣваленѣемъ + и ; ¹⁵ ОК грѣховъ >

297a

щенѣ¹. тебѣ во е лѣпо² помиловати³ и спѣти⁴ дѣша наша. | Въсѣгда и нинѣ и прѣно, и вѣкы | вѣкѣ, аминь⁵:~ Млѣтва⁶ | въ сѣбѣ⁷. тогоже кѣрила о грѣсѣ | за въса хрѣтѣана. | Тебѣ единомуу блѣгому⁸ | члѣквалюбѣоу. и⁹ ѿцѣ¹⁰ шѣрѣсѣ, и¹¹ бѣу въсесилноу. и единомуу млѣивоу, имащоу¹² въсѣкѣ власть¹³. послѣшѣащомоу на въсѣкомъ | мѣстѣ млѣщѣ¹⁴ са. и подалѣ¹⁵ въсѣко прошенѣ рабѣмъ своимъ¹⁶, ꙗже¹⁷ къ¹⁸ спѣнѣю. оуслыши ма грѣшнаго раба твоего, имѣ¹⁹, млѣщаго ти са²⁰. просѣща²¹ оуцѣщенѣ²² грѣхѣ²³ ѿ твоеѣ блѣго||

< ¹ ОК ѿпѣста ; ² ОК липсва ; ³ ОК миловати ; ⁴ ОК спѣсати ; ⁵ ОК липсва ; ⁶ ОК липсва ; ⁷ ОК в соу. по заур млѣтва сѣнѣинока, прѣбѣнаго кѣрила мниха тѣровскаго. ; ⁸ ОК + и ; ⁹ ОК липсва ; ¹⁰ ОК липсва ; ¹¹ ОК липсва ; ¹² ОК имѣющемъ ; ¹³ ОК + и ; ¹⁴ ОК + ти ; ¹⁵ ОК подаваа ; ¹⁶ ОК твой ; ¹⁷ ОК еже ; ¹⁸ ОК липсва ; ¹⁹ ОК липсва ; ²⁰ ОК + въ скрѣшени сѣца + и ; ²¹ ОК просѣще ; ²² ОК оуцѣщенѣа ; ²³ ОК грѣховъ. >

2976

сти. исправи пѣ¹ мои въ сѣтѣ | твои повелѣнѣи ходити¹, вѣжати же² ѿ сѣвѣта вражѣа³. | Еи влѣко и⁴ творче нѣбоу⁵ и зѣли. | Безначалне, невидимѣ⁶, неисписанне, неизмѣнне, оуцѣ | га нѣго иѣ хѣ. млѣ⁷ твоеи | воли быти на мнѣ. да не ꙗко сверѣпо⁸ живѣно⁹ о сѣвѣ | пасыи са¹⁰, ѿ злохытрѣника врага оудовѣ¹¹ оуловленъ | бѣдѣ¹². пастырю¹³ добрыи | не ѿлѣчи мене ѿ оградаы изѣбранныѣ ти ѿвѣць. нѣ ꙗко | бѣ покрьи ма твои застѣпленѣемъ. и въса¹⁴ тѣлесѣ¹⁵ | моего, чѣнымъ твои крѣтѣ¹⁶ | оутѣрѣди. сѣце чѣто сѣзижѣи въ мнѣ бѣ, и дѣхъ правъ ||

< ¹ ОК от въ дотук липсва ; ² ОК ми ; ³ ОК ѿ всакого пѣти лѣкаваго ; ⁴ ОК мои ; ⁵ ОК мои ; ⁶ ОК + неѣдрѣжиме ; ⁷ ОК молю ти са ; ⁸ ОК скоро ; ⁹ ОК + пасыи са ; ¹⁰ ОК липсва ; ¹¹ ОК липсва ; ¹² ОК бѣуди ; ¹³ ОК пастѣше ; ¹⁴ ОК оудыи ; ¹⁵ ОК телеси ; ¹⁶ ОК крѣтѣ твои >

298a

обнови въ жѣровѣ мои. | Напѣлни радости оуста моа | и ѣзыкѣ мои вѣлѣа¹. и संबоуди² дѣшѣ моѣ ѿ крамолы лѣстиваго, въса дѣни живота | моего. да ѣрита³

сѣници мѡ | сѣвѣта сѣдѡвь твой, и⁴ да | не оуглѣвнѣ въ тимѣни⁵ дѣѣ | моихъ⁶.
вѣдѣ⁷ бо гѣ те тѣ|кмо дѣла⁸, нѣ и словеса⁹ и мы|сли¹⁰ тебѣ принвса^т са. да¹¹ тѣѣ
| оужѣдѣ и трепещѣ, праведнаго ти испытанїа, ѣко нѣ | ничтоже оугаено ѡ лица
ѡчїю твою. нѣ того рѣ дръ|заѣ, понеже сѣ рече прѣкѡ | свой. повѣжѣ тѣ прѣвѣ¹² |
грѣхы своѣ, да оправдиши | са. нѣ ѡкѣдоу начнѣ гла||

< ¹ ОК от и дотук липсва ; ² ОК съблюди ; ³ ОК зрѣста ; ⁴ ОК липсва ; ⁵ ОК злы ;
⁶ ОК липсва ; ⁷ ОК видѣ ; ⁸ ОК дѣла ; ⁹ ОК словеса ; ¹⁰ ОК + к ; ¹¹ ОК липсва ;
¹² ОК прѣвѣ >

2986

ти, мой дѣла¹ мнѡжѣство. | кое ли начало исповѣданїа | ѡбращѣ; о чем ли прѣ-
вое | прощенїа просити дръ|заѣ². | Нѣ ни єдинѣ³ злобѣ⁴, и ни беззаконїе⁵ єгоже азъ
окаанїны не сѣдѣ. нѣ надѣѣ | на твоє великое и бесчислѣное⁶, и⁷ неисповѣдимое⁸
мѡр|дїе. мѡа тї⁹ на възысканїе пришѣшаго¹⁰ погыбшї¹¹, | и на¹² ѡбращенїе¹³
завлѣждыши. прѣтрѣпѣвыи же за | ма недѣинаго. за¹⁴ мое | дѣанїе, нѣ за твоѣ
великѣ | мѣть. закѡнъ дѣ сѣгрѣшащїи, прѣркы пристави¹⁵, | аплы посла, възсѣ¹⁶
призываѣщи¹⁷ въ жизнь вѣчнѣа. ||

< ¹ ОК грѣховѣ ; ² ОК дръзкоу ; ³ ОК єдиноа ; ⁴ ОК зловы ; ⁵ ОК беззаконїа ; ⁶ ОК
липсва ; ⁷ ОК липсва ; ⁸ ОК неислѣдованное ; ⁹ ОК та + пришѣшаго ; ¹⁰ ОК липсва ;
¹¹ ОК погыбшаго ; ¹² ОК липсва ; ¹³ ОК възвращенїе ; ¹⁴ ОК не ante ; ¹⁵ ОК приславѣ ;
¹⁶ ОК вса ; ¹⁷ ОК призываа >

299a

та мѡа єдинаго бѣаго, и бѣо|послоушливаго, ѡ сѣѣѣ дѣѣ | възплѣщшаго са. и
сѣвбра|зень бывѣ¹ тѣлеси смѣренїа | нашего, да ны смѣрннѣа² | сѣвбразны сѣт-
вориши тѣлеси³ славы своєѣ⁴. пѡ зако|нѡ бывѣ и поживѣ въ мирѣ, | законоу творецѣ
и възсеи | твари гѣ⁵. ѡбративѣ ны ѡ и|дѡлскыа лѣсти, пославы | своа изволеникы,
въсѣ прї|вести въ разоу твои истиннаго бѣ⁶. єи гѣ мои гѣ. по|мѣни сѣѣа твоѣ⁷
крывѣ, ѣже излїа за ны грѣшныа. | И не прѣдажѣ⁸ мене⁹ въ радѣ | ненавидащїи
ма. ни стѣжи ѡ¹⁰ мене слѡве¹¹ въ днѣ сѣ||

< ¹ ОК + в ; ² ОК липсва ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК славы своєа сѣтвориши ; ⁵ ОК + и ;
⁶ ОК от пославѣ дотук липсва ; ⁷ ОК свою ; ⁸ ОК предди + же ; ⁹ ОК ма ; ¹⁰ ОК
липсва ; ¹¹ ОК словеса >

2996

ныи испытанїа. прїими | мѡащѣа са¹ за ны прѣтѣа | своѣ мѣрѣ². и славнаго
прѣ|теча³ и⁴ крѣлѣ иѡанна. и възсѣ⁵ на⁶ помѡуи. имене мѡа|шаго ти са не оуничи-
жи ѡ | възсѣ и за възсѣ. помѣни гѣ | архїепѣпы⁷, правоправѣщїих слово твоєѣ истин-
ны. | И єпѣпа нашего, имѣ⁸, єгоже⁹ | постави пасти¹⁰ словеснаго | ти стада. прїими¹¹
приноси|мыа ти ѡ ны мѣтѣѣ¹², за мѣ | и за вса хрѣтїаны. помѣни гѣ бѣговѣрнаго¹³
црѣ на|шего, въз зѣавїи и въз спсєнїи. | И¹⁴ дръжавѣ єго мирѡ ѡгради, | и¹⁵ на сѣпос-
таты оукрѣпи єго, | и зємла єго¹⁶ оугѡбзи, и лю¹⁷ ||

< ¹ ОК молащѣ са ; ² ОК влѣщю нашѣ бѣю ; ³ ОК прѣтчу ; ⁴ ОК липсва ; ⁵ ОК вса ; ⁶ ОК ны ; ⁷ ОК и епѣпы, и архисѣпа нашего. имк. съкрѣби. и дѣаконны, и четѣца, и всакого чина црѣковнаго ; ⁸ ОК от правопрѣващих дотук липсва ; ⁹ ОК ихже ; ¹⁰ ОК пастѣхы ; ¹¹ ОК + ги ; ¹² ОК мѣтвы ; ¹³ ОК црѣи правовѣрныа и кнѣзи. помилоуи ги кнѣза нашего имк. ; ¹⁴ ОК липсва ; ¹⁵ ОК липсва ; ¹⁶ ОК липсва ; ¹⁷ ОК + въ блгочестіи >

300a

оумнѣжи, плѣненѣа възврати въ своа си, възгліи въ | сѣци его блгаа, о црѣви¹ и | о серѣв² и³ ѡ⁴ дѣаконѣхъ⁵, и о | възсѣкѣ чрѣноризскѣ⁶ чинѣ. | Помѣни ги любѣащїи на. и о | помысли⁷ и стокрѣное житіе⁸, и⁹ | въздааніе¹⁰, дажь¹¹ имъ въ зѣнѣ мѣсто нѣнаа¹². помѣни ги по мнѣжствѣ црѣи твоѣ, въса мнѣхы¹³. иже | на земли и въ мѣри, и въ пѣстынѣ, и въ горѣ, и въ стѣнѣ, и въ рѣдѣ, и въ заточенїи, | и въ стѣнѣ, и въ темницѣ, | и въ горѣ работѣ, и на възсѣкѣ мѣстѣ трѣжащїи са | за има стѣе твоѣ¹⁴. облегчи | таготѣ и, оутѣши въ скрѣ||

< ¹ ОК + твоѣи ; ² ОК славителехъ ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК липсва ; ⁵ ОК липсва ; ⁶ ОК инокскѣ ; ⁷ ОК послаи ; ⁸ ОК липсва ; ⁹ ОК липсва ; ¹⁰ ОК + твоѣ ; ¹¹ ОК даи же ; ¹² ОК + и оумножи на нї ги мѣт твою ; ¹³ ОК всакого инока и игѣмена, и икономы + и славѣащїи мнѣхы. иже в монастырѣхъ. и въ особнѣ мѣстѣ и на лице вса земли, въ островѣ морскѣ и въ пѣстынѣ и в пещерахъ и въ врѣхѣхъ. и въ творѣхъ. ; ¹⁴ ОК липсва >

300б

би и. избави а ѡ насилїа | дѣволѣ, и съблуди и¹ въ чїстѣтѣ дшѣвнѣи² и³ тѣлеснѣ⁴ | въ⁵ възсѣ днѣ живота и⁷. помѣни ги живѣщїи⁸ въ двѣствѣ, и въ⁹ пощенїи¹⁰, и въ възвѣдрѣжанїи¹¹. помѣни ги възсѣ | православныа¹² хрѣтіаны, | юноша¹³, и старца¹⁴, рабы и¹⁵ | свѣдѣныа, нищѣа, и сирѣоты. въ болѣзни¹⁶, и въ¹⁷ печали, | въ жѣдѣ и въ темницѣ неповннѣа¹⁸, и¹⁹ въ вклевѣтанїихъ²⁰, | гонимыа²¹ по гнѣвоу. помѣни ги како блгѣ и чѣкѣлюбѣць, и мене недѣтоинаго | раба твоѣго имѣ, ѡпоустї | ми²² възсѣко прѣгрѣшенїе | волное же²³ и неволное по велїи||

< ¹ ОК липсва ; ² ОК липсва ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК липсва ; ⁵ ОК липсва ; ⁶ ОК вса ; ⁷ ОК + мѣтвами и ; ⁸ ОК живѣщаа ; ⁹ ОК липсва ; ¹⁰ ОК пощенїи ; ¹¹ ОК воздѣржанїи ; ¹² ОК липсва ; ¹³ ОК и оуноты ; ¹⁴ ОК старци. + и вдовиць ; ¹⁵ ОК липсва ; ¹⁶ ОК и соущаа въ болѣзни ; ¹⁷ ОК липсва ; ¹⁸ ОК липсва ; ¹⁹ ОК + иже ; ²⁰ ОК вклевѣтанїи, + и влѣбленїа ; ²¹ ОК и томимыа ; ²² ОК + ги ; ²³ ОК липсва >

301a

цѣи мѣти твоѣи¹. и еше мѣа² | та вѣко прѣстѣи. избави³ | грѣ сѣ, и стѣа обитѣль сїѣ⁴. | ѡ възсѣкого зла, ѡ огнѣ и поѣтопа, и напрасныа съмрѣти⁵, ѡ глада и межѣсобныа | брани⁶. помѣни ги рабы | своа ѡца⁷ и⁸ братїа⁹ наша¹⁰, | имѣ¹¹, и не сѣрами ни єдинога¹² | на. нѣ¹³ подажь¹⁴ на възсѣко | прошенїе дшѣвное и тѣлесное. и¹⁵ не ѡврати лица твоѣ | ѡ мѣнїа моего. нѣ и¹⁶ възсѣ¹⁷ | на¹⁸ помѣни¹⁹ въ црѣви нѣнѣ²⁰. | Помѣни ги въ²¹ вѣрѣ²² прѣста|влѣшѣ а²³. прѣвѣца и ѡца | и рѣтѣла наша, и сърѣнїкы и братїа наша, оуспѣшѣа²⁴ о оуповани възскрѣнїа ||

< ¹ ОК от по дотук липсва ; ² ОК молим ; ³ ОК + г̃и ; ⁴ ОК от и дотук заместено с: и вградѹ с̃ю монастырьскою в неже пребываемъ. ; ⁵ ОК + и ; ⁶ ОК и оубоныхъ рати ; ⁷ ОК липсва ; ⁸ ОК липсва ; ⁹ ОК липсва ; ¹⁰ ОК липсва ; ¹¹ ОК егоже хоцещи здравїи и сп̃сенїи ; ¹² ОК + же ; ¹³ ОК и ; ¹⁴ ОК подай̃ ; ¹⁵ ОК липсва ; ¹⁶ ОК липсва ; ¹⁷ ОК вса ; ¹⁸ ОК ны ; ¹⁹ ОК възведи ; ²⁰ ОК ц̃ртво н̃ное ; ²¹ ОК липсва ; ²² ОК липсва ; ²³ ОК пр̃зставлшаа са ; ²⁴ ОК от пр̃в̃щ̃а дотук заместено: в̃щ̃и и братїю нашу всакого възроста, мѹжеска пола и жен̃ска >

3016

и жизни в̃чныа. и ¹ покои² | и³ идеже⁴ праведнїи почива|ѣ⁵. не в̃вр̃ззи въз̃ыханїа | оубог̃а ми д̃ш̃а⁶, без̃очествоу̃щ̃а пр̃ѣ товоѣ. | Подаж̃ь⁷ ми и⁸ до посл̃в̃н̃бо | издыханїа, о пр̃ѣстоу̃щ̃а⁹ | просити в̃поуцненїе¹⁰ гр̃ех̃¹¹. | Да в̃ непостыденъ был̃ пр̃ѣ|статель¹² в̃з¹³ страшны̃ онь | д̃нь, пр̃ѣ ст̃ым̃ пр̃тл̃¹⁴ твои¹⁵. | Мл̃твами и¹⁶ мленїем̃¹⁷ пр̃т̃а | в̃ц̃а¹⁸. силоѣ¹⁹ ч̃тнаго и²⁰ животворащаго²¹ к̃рта²². и ст̃ы | пр̃в̃ны̃ и²³ б̃гоносны̃²⁴ в̃щ̃и | наш̃и, пор̃чникъ нашего | покаанїа²⁵. ст̃го²⁶ василїа | в̃гопоустыннаго источника, напоившаго весь миръ ||

< ¹ ОК липсва ; ² ОК покоиа ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК + вси ; ⁵ ОК + и ; ⁶ ОК моеа д̃ша ; ⁷ ОК и даи же ; ⁸ ОК липсва ; ⁹ ОК теѣ пр̃ѣстоаши ; ¹⁰ ОК в̃пвста ; ¹¹ ОК гр̃ех̃овъ ; ¹² ОК от да дотук – липсва + и ; ¹³ ОК + стати в десноую ; ¹⁴ ОК липсва ; ¹⁵ ОК липсва ; ¹⁶ ОК липсва ; ¹⁷ ОК твоеа м̃ре, в̃л̃ща наш̃а в̃ца + и ; ¹⁸ ОК липсва ; ¹⁹ ОК липсва ; ²⁰ ОК + н̃ны̃ силъ, михаила и гавриила, и ст̃го к̃р̃тла твоего и пр̃тчи ив̃н̃. ; ²¹ ОК липсва ; ²² ОК липсва ; ²³ ОК сп̃сенїа + и ; ²⁴ ОК липсва ; ²⁵ ОК сп̃сенїа ; ²⁶ ОК и ст̃го >

302а

сп̃наго¹ оученїа. и ст̃го гри|гори̃а б̃гословца², н̃ных̃³ та|инь сказател̃³. и ст̃го | иванна зл̃аустаго, емоуже | ст̃ы д̃х̃ на аз̃ыщ̃а⁴ ѹко | на хероувим̃ѣ почивааше⁵. | И въз̃ех̃ ст̃ы иже в̃ в̃ка теѣ в̃ бл̃гоу̃гв̃ж̃ш̃ий̃. и ст̃го|го иерарха ии ч̃творца нико|лаа⁶. и⁷ ч̃тны̃ ти пр̃рк̃. и | ст̃ы славны̃⁸ и⁹ въз̃ехвалны̃¹⁰ | ап̃ль. ст̃ы¹¹ и¹² добороп̃в̃ны̃¹³ | м̃чнк̃. и пр̃п̃бны̃ черноризец̃ь. иже ради¹⁴ пр̃ими мо|литв̃ моѣ, и сп̃и ма в̃ в̃с̃ького зл̃а. ѹко ты еси б̃з̃ | мои, и к¹⁵ теѣ в̃ припадаѣ и¹⁶ | мл̃а. и теѣ слав̃ въз̃сы|ла̃¹⁷ в̃ц̃оу¹⁸ въз̃сеом̃ѣш̃ом̃ъ ||

< ¹ ОК сп̃са нашего ; ² ОК + и ; ³ ОК + и ст̃го николаы великаго чюдотворца ; ⁴ ОК + на аз̃ыщ̃а д̃х̃ ст̃ыи ; ⁵ ОК + и ст̃го преп̃бнаго в̃ца нашего феѡд̃ста всеа роуси св̃тлїница ; ⁶ ОК от и въз̃ех̃ дотук липсва ; ⁷ ОК липсва ; ⁸ ОК липсва ; ⁹ ОК липсва ; ¹⁰ ОК липсва ; ¹¹ ОК липсва ; ¹² ОК липсва ; ¹³ ОК пр̃ехвалны̃ ; ¹⁴ ОК + в̃л̃ко пр̃есты ; ¹⁵ ОК липсва ; ¹⁶ ОК липсва ; ¹⁷ ОК всылаю + пр̃ѣст̃ѣи тр̃ци ; ¹⁸ ОК безначалноу >

302б

и¹ въз̃едр̃жителю² бес̃змр̃ѣ|номоу³. и неприст̃пн̃ъ не|видимоу творцоу⁴ в̃вк̃в̃, | единому пр̃ѣм̃дромоу | боу⁵. земаа на ввд̃а осно|вавшомоу⁶. и с̃ноу въз̃есил̃ноу⁷. пр̃ѣстоמוу словоу | н̃бси и⁸ земли⁹ творцоу. и | пр̃нос̃щ̃номоу начално|моу св̃ѣтоу. живоносно¹⁰ | оновителю мира¹¹. бл̃го|моу пастырю. пр̃ѣже в̃в̃к̃ ро̃женномоу¹² и̃соу х̃оу¹³ | сп̃шомоу чл̃кы р̃вд̃ь. и | ст̃омоу д̃хоу. гоу самовла|стномоу. выстроввраз|ноу, изв̃ѣстномоу¹⁴, вгненосн̃, | безввразноу, тенкоукр̃ѣ|пкоу¹⁵, невидимоу¹⁶, живо||

< ¹ ОК липсва ; ² ОК липсва ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК вѣкомъ творѣцю ; ⁵ ОК + и ; ⁶ ОК + и члѣка ѿ земли създавшаго ; ⁷ ОК всеианомѣ ; ⁸ ОК липсва ; ⁹ ОК липсва ; ¹⁰ ОК животному хлѣбу ; ¹¹ ОК миру ; ¹² ОК роженоу ; ¹³ ОК їа хлѣ ; ¹⁴ ОК липсва ; ¹⁵ ОК толикъ ; ¹⁶ ОК твердѣ, всепечалнѣ >

303a

творящому. началникоу¹ бесплѣнымъ сила². неразличному ѿ бжлаго свщства. почиващому на | вѣрны. въ трѣцѣ славимомоу боу. емоуже покланѣнїе и славословїе и млтвы възсылаѣ³. въсегда⁴ и⁵ ннѣ | и прѣно и вѣкы вѣкѣмъ, амї:~ |

Млтва в нѣ. къ гоу ншемоу ѿ хох. тогѣ кѣрила. | Слава тебѣ ги бѣ мои. | како спѣви⁶ ма еси виждѣти днѣ прѣславнаго | възкрсенїа твоего. въ нже свободил еси свщцѣ | въ адѣ связаннаа, правѣннѣ дша. тож же свободы | и азъ жалаѣ влѣко, да рѣрѣ||

< ¹ ОК всеначалникъ ; ² ОК + ѿцю и снѣу и стѣмоу дхѣу ; ³ ОК липсва ; ⁴ ОК липсва >

303б

шиши ма связана свща | мнѣмѣми грѣхы. и да възсїаетъ свѣ блгти твоеѣ, | въ мрачнѣи дши мои. вѣдѣ бо вѣчислѣннаа твоа | щедроты, и неизрѣнное твое | члѣкѣвїе. како ѿ небытїа въ бытїе сътворишь ма | еси. и своего образа пѣвїемъ оу-краси ма. словѣ | и разумѣ, и прѣвыше сквѣта възнесе ма. и твари възсеѣ влѣкѣ сътворил еси, | свѣдѣи времена и лѣта | ѿ юности мои. и до ннѣ | пекыи са мноѣ, дѣ бы спсеи⁷ была. и прѣкраснаго | лика стѣ аггѣлъ, съгѣлнїка хота ма имѣти. за||

304a

повѣ прѣдалъ ми еси. и | дхѣвное дѣло въ чистотѣ | съврѣшати, повелѣлъ ми | еси. азъ же окаянный запѣ бывъ оумѣ, къ твоємѣ | хотѣнїю. любленїемъ же | плѣскы, възврѣсѣ себе въ сѣмѣнѣ тинѣ грѣховнѣа. и что бы ѿ твоеѣ блгтї. | Твои снѣ бы въ пороженїемъ | кѣпѣаи дхѣвнѣа, рабѣ | навї са грѣховныи. того | ради стенаа из гѣлѣины | сѣчныа, и слезѣ болѣзнѣ | одрѣжїи дшевноѣ. сѣныи | часъ помышлѣѣ, и вѣ изнемагаѣ. како обрашцѣ | и кое ли слово изрѣкѣ за грѣхы моа, или кыи ѿвѣтъ ||

304б

бѣдѣ ми ѿ сѣдїа. гдѣ ли | съкрыѣ безакѣнїи моихѣ | мнѣжество. како нѣ ма гѣлѣцаго ми, и избавѣлѣцаго ми. что сътвориши | мои ги. не вѣдѣ кым са | приближѣ, да спсена ми | бѣдѣ дша. врѣма живота моего мало. нѣ понѣ | ѿ ннѣ пригвозди страстѣ | твоємъ плѣ моѣ. да не нагѣ | обрашцѣ ѿ добрыхѣ дѣлѣ, | и смѣ вываѣ дѣмонимъ. | Се бо како дѣтишь запѣ бывъ ѿ врага моего, въ послѣнѣа възпадѣ погыбѣлъ. | Инѣ члѣкѣ не выстѣ ѣкоже азъ | грѣшенъ ѿ вѣка. злы бо раѣ | дѣлъ мой, прогнѣвѣ храни||

305a

телѣ дшѣ моѣ стѣо аггѣла, | и прїахѣ гоубителѣ, непѣвнѣа възлагаѣща на сѣце | мое. нѣ не остави мене до | конца погыбнѣти, їсѣ слѣкое имѣ. ѿ земли създавыи

ма, призри на мое смѣ|реніе. аще бо безчисла съ|грѣгрѣши, нѣ не въздѣ рѣкѣ |
моѣ кѣ боу тоужемоу, | ни ѿчаа са ѿниѣ. промышлѣ|ѣ образъ твоего члѣколюбї,
| иже имаши на грѣшницѣхъ. | Поминаѣ дѣда. иже по далрѣ пррчьстѣмь, въ ров'
прѣ|любодѣанїа въпаде, и оубїиство сътвори. и покаа|в са к тебѣ боу и творцоу, |
дѣинь бѣ твоеѣ бл҃гти. ||

305б

И за ахава словеса вѣшдаши | кѣ прркоу гл҃а. не имѣ съ|творити прѣреченнаго зла. | Яко
видѣ его како сѣтоужѣ | ходїи о свой грѣсѣхъ. еи | вл҃ко мои. и еще приложи | да плача
прѣ твоеѣ, великы и неоудобьисцѣлимы | назвь. како манаїѣ беззаконовавъ мнѣжство,
| въсего имѣ осквѣрѣни, и та | бѣ ѿць свой прогнѣва. прѣ|данъ бѣ иноплеменикоу
| въ казнѣ, егоже въ сѣсѣдѣ | мѣдѣна заключаше, яко | скота трѣвоѣ питаахѣ. |
видѣв' же своѣ погыбѣл', | и помѣнѣ въ прѣжесътвореныа своа грѣхы, и възвѣ||

306а

пи въ срѣѣ ѿзык тебѣ свое|моу творцоу. и без наде|жѣ възвѣ бысть ѿ дѣдѣ | славно.
также и азъ въ|са зла въ животѣ мое" | сздаѣа, и недѣина себе съ|твори твоеѣ
мл҃ти. како | на высотѣ к тебѣ възрѣа, | сквѣрѣнныма очима. ка|ко ли навлѣа лицоу
твоемѣ, | раздравъ прѣвѣа вѣтка|ннѣа одеждѣ, и осквѣрѣни въ плѣти моеѣ
ризѣ. | Нѣ очисти ма яко спѣсь, и | прости ми яко бѣ. при|зри на смѣреніе мое, и
не | помѣни злобы грѣховѣ, | иже сътвори на оубогѣа | моѣ дш҃ѣ. надѣа бо са ||

306б

твоеи мл҃ти, и въпиѣ к тебѣ веплѣ великы. помѣ|ни гл҃ѣ прѣтѣхъ оустѣ твоїѣ еже
рече. ищѣте и вѣрѣ|шете, просите и дѣ са вѣ. | Не пришелъ бо еси призвати |
правѣники, нѣ грѣшники на покаанїе. ѿ нїже | прѣвыи есмѣ азъ. ннѣ и|сповѣдаѣ
въсѣ безаконїа моа. мнѣ бо млѣча|щоу, а ты съвѣси яко бѣ. | Ѿ прѣмл҃тїе вл҃ко.
прїи|ми ма якоже разбоини|ка, и мытарѣ, и бл҃жннцѣ, и бл҃жнаго сн҃а. ты бо | бывъ
въсѣмь оцѣщенїе | и помощь. ты же прїа|ть | а, и раеви сътвори жителѣ. ||

307а

прїими и мое покаанїе недѣ|инаго раба твоего им҃. гїи | їв хѣ, словѣ очисти
про|каженыа. очисти сквѣрѣ|ннѣ дш҃ѣ моеѣ. и вѣди | ми помощникъ. силоѣ | кр҃та
твоего огради ма, | и възврати посрамлены | воращѣа са съ мноѣ. | Да исповѣдѣа
оуста моа | мнѣжство мл҃ти твоеѣ, яко бѣ помощникъ | мои въ днѣ печали моеѣ. |
спси гїи раба своего, им҃, | и въса хр҃тїаны помл҃ви. | Млѣвами прѣстѣа вл҃чцѣ нашѣ
вцѣ и прнодѣ|вѣи мрїи. и въсѣхъ стѣ | твоихъ. яко ты еси бѣ ||

307б

мои и тебѣ са мл҃имь. | и тебѣ са мили дѣемь. | Очѣ и снѣ и стѣи дш҃ѣ поми|лоуи |
на|сь. | Яко ты еси въ наш' | миловати и сїти | ны хр҃тѣ бжѣ на|шь. и тебѣ | слава
възы|сылаемь. | Въсегда и ннѣ и | присно и въ | вѣкы | вѣкѣ, | аминь:~ ||